

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Tereza Horáková

Motivace dětí staršího školního věku
pro návštěvu Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež

Olomouc 2018

vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 10.4.2018

.....

Tereza Horáková

Děkuji panu doc. PhDr. Tomášovi Čechovi, Ph.D za odborné vedení mé práce, poskytnutí cenných rad a ponechání volného prostoru v tvorbě.

Ráda bych také poděkovala pracovníkům NZDM v Olomouci za umožnění kvalitativního výzkumu v jejich zařízení a klientům za poskytnutí rozhovorů.

ANOTACE

Bakalářská práce nesoucí název „Motivace dětí staršího školního věku pro návštěvu Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež“ je zaměřena především na volný čas a trávení volného času dětmi staršího školního věku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá definováním základních pojmů týkajících se volného času, nízkoprahového zařízení pro děti mládež a charakteristikou dětí staršího školního věku. V praktické části, ve které je prováděn kvalitativní výzkum, je hlavním cílem zjistit, jak již říká název, motivaci dětí staršího školního věku pro návštěvu Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež. Další dílčí cíle nám poukazují, jak tyto děti tráví svůj volný čas, jaké jsou reakce okolí a co dětem návštěva přináší z hlediska subjektivního vnímání. Pro analýzu získaných dat pomocí polostrukturovaného rozhovoru je použito otevřené kódování.

ANNOTATION

The bachelor thesis entitled "Motivation of older school age children to visit Low-threshold facility for children and youth" is focused mainly on leisure time and spending of free time by children of the older school age. The thesis is divided into the theoretical and practical part. The theoretical part deals with the definition of basic concepts of leisure time, low-threshold facilities for children and the characteristics of older school age children. In the practical part where qualitative research is carried out, the main objective is to find, as the name suggests, the motivation of older school age children to visit the Low-threshold facility for children and youth. Other milestones show us how these children spend their free time, what are the reactions of the neighborhood and what the children bring from the point of view of subjective perception. An open coding is used to analyze the data obtained using a semi-structured interview.

KLÍČOVÁ SLOVA

Volný čas, motivace, starší školní věk, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (NDZM), klient, Rom

KEYWORDS

Leisure time, motivation, older school age, low-threshold facility for children and youth (NDZM), client, Rom

OBSAH

ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. VOLNÝ ČAS	10
1.1. Základní vymezení.....	10
1.2. Způsoby trávení volného času	11
1.3. Různé pohledy na volný čas	11
1.4. Účastníci volného času	12
1.5. Faktory ovlivňující volný čas.....	13
1.6. Volnočasové instituce	14
1.7. Rizikové trávení volného času	14
2. NÍZKOPRAHOVÉ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ	16
2.1. Charakteristika	16
2.2. Historie NZDM v ČR	17
2.2.1. První mezník – streetwork.....	17
2.2.2. Druhý mezník – garantová politika nadací	18
2.2.3. Třetí mezník – pracovní skupina ČAS	18
2.2.4. Čtvrtý mezník – osobnosti	19
2.3. Pravidla nízkoprahovosti	19
2.4. Cíle NZDM	20
2.5. Cílové skupiny	20
2.6. Poskytované služby.....	21
2.7. Pracovníci NZDM.....	21
3. PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA DĚTÍ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU.....	24
3.1. Období prepuberty	25
3.1.1. Motorický vývoj	25
3.1.2. Kognitivní vývoj	26
3.1.3. Citový a sociální vývoj.....	26

3.2. Období puberty	26
3.2.1. Motorický vývoj	26
3.2.2. Kognitivní vývoj	27
3.2.3. Citový a sociální vývoj.....	27
3.3. Motivace	27
3.3.1. Klasifikace motivů	28
PRAKTICKÁ ČÁST	30
4. KVALITATIVNÍ VÝZKUM – MOTIVACE DĚTÍ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU PRO NÁVŠTĚVU NÍZKOPRAHOVÉHO ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ.....	31
4.1. Cíle.....	31
4.2. Metodologie	31
4.3. Výzkumný soubor	32
4.4. Průběh výzkumu	33
4.5. Interpretace výsledků výzkumu	34
4.6. Závěr praktické části	44
ZÁVĚR.....	46
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
SEZNAM PŘÍLOH	53
PŘÍLOHY	54
Příloha 1 – NZDM v Olomouci	54
Příloha 2 – Příprava na polostrukturovaný rozhovor.....	57
Příloha 3 – Přepisy rozhovorů	59

ÚVOD

Ve své bakalářské práci, která nese název „Motivace dětí staršího školního věku pro návštěvu Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež“, jsem se rozhodla věnovat především volnému času. Abych mohla zjistit motivaci dětí pro návštěvu zařízení, ve kterém tráví svůj volný čas, musím se nejprve věnovat volnému času. Volný čas je v dnešní době velice široký pojem. Každý z nás pojímá volný čas jinak. Někteří z nás využívají volný čas ke sportu, k věnování se svým koníčkům, k sebevzdělávání nebo jen k lenošení.

Velmi důležité je věnovat se dětem v období puberty, kdy se těmto jedincům začínají bouřit hormony a nikdy nevíme, co udělají. V tomto věku se mohou nechat ovlivnit svými vrstevníky a sklouznout k rizikovému trávení volného času. Proto je důležité, aby svůj čas trávili smysluplně.

Teoretické cíle:

- Charakterizovat volný čas.
- Popsat nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.
- Vymežit období dětí staršího školního věku.

Praktické cíle:

- Popsat metodologii praktické části.
- Charakterizovat výzkumný soubor.
- Zodpovědět výzkumné otázky (cíle).

Výzkumné otázky (cíle) jsem si zvolila celkem 4. Jednu hlavní a další 3 vedlejší, ale neméně důležité.

- **Jaká je motivace dětí k návštěvě NZDM?**
- Co přináší návštěva NZDM dětem z hlediska jejich subjektivního vnímání?
- Jaké jsou reakce okolí dítěte na jeho navštěvování NZDM?
- Jak tráví děti, navštěvující NZDM, svůj volný čas?

Má bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část má 3 kapitoly, 17 podkapitol a 11 oddílů.

První kapitola teoretické části se zabývá pojmem volný čas. Poukazuje na více definic od více autorů. Zabývá se také tím, kdo se volného času účastní, a kteří činitelé ho ovlivňují. V první kapitole si také ukážeme, jaké volnočasové instituce v České republice fungují.

Druhá kapitola se zaměřuje na Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. V této kapitole je popsána základní charakteristika těchto zařízení, a zajímavá je zde i historie Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež u nás v České republice. Dále tato kapitola popisuje pracovníky a cílové skupiny zařízení. V poslední, **třetí kapitole**, je uvedena charakteristika dětí staršího školního věku.

V praktické části jsou popsány hlavní výzkumné cíle, metodologie, kterou jsem použila při svém výzkumu, a také je zde charakterizován výzkumný soubor a popsán samotný výzkum. Stěžejní ale v této části je analýza provedených rozhovorů pomocí otevřeného kódování.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VOLNÝ ČAS

V první kapitole se budu věnovat pojmu „volný čas“. V dnešní době je velmi důležité, aby děti staršího školního věku měly svůj volný čas plně vyplněn. Mohlo by se zdát, že volný čas lidé využívají pouze pro realizaci svých osobních zájmů. To není ale tak úplně pravda, protože pomocí volného času člověk tvoří i prostor pro společenské působení a realizuje pomocí něj nejen kolektivní, ale i společenské cíle. Pomocí volného času rozvíjí jedinec svoji osobnost. Dříve volný čas sloužil spíše k regeneraci od práce. Nyní ale slouží zejména k seberealizaci člověka – jedinec se ve volném čase sebevzdělává a věnuje se tomu, co ho baví.

1.1. Základní vymezení

Volný čas se zhodnocuje nejen v prostorách, ale v poslední době se čím dál častěji využívá i příroda. V přírodním prostředí se volnočasové aktivity uplatňují různými způsoby. Někdo v tomto prostředí trvale žije či pracuje, jiní se zde vydávají do svého druhého bydlení. Aktivity, které se v přírodě uskutečňují, podporují fyzickou a psychickou zdatnost účastníků, rozšiřují znalosti o přírodě, sledují vlivy soudobé civilizace na přírodu a inspirují a uskutečňují opatření pro ochranu přírody a její další rozvoj (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011).

Aby lidé mohli trávit volný čas v přírodě, je potřeba k tomu prostředí přizpůsobit. Zřizují se cyklistické a trasy a cyklostezky, které se budují na atraktivních místech, kde jsou naučné stezky či okruhy pro rodinné výlety. Dále se zřizují zařízení zimních sportů, která šetří přírodu. Nejen pro zábavu, ale i pro rozšíření vědomostí se zřizují vlastivědná zařízení, kam se řadí skanzeny (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011).

Dle Bílé knihy (2002) je za základní funkce volného času považováno 6 následujících funkcí – výchovná, vzdělávací, kulturní, zdravotní, sociální a preventivní.

1.2. Způsoby trávení volného času

Způsoby trávení volného času dle Hájka a kol.(2011):

- Složka relaxační
 - Do relaxační složky se započítává veškerý čas, který člověk věnuje odpočinku, kromě pasivního odpočinku. Pasivní odpočinek je nezbytná doba pro obnovu našich sil. Tento odpočinek chápeme nejen jako fyzický, ale i psychický.
- Složka zábavy
 - Do složky zábavy se zahrnuje především aktivní odpočinek. Řadí se sem sledování televize, poslech rádia, posezení s přáteli, zájmové činnosti, či kultura.
- Složka sebevzdělávací a vzdělávací
 - Do poslední složky se zahrnují všechny aktivity, které nám rozšiřují náš obzor znalostí a vědomostí (Hofbauer, 2004).

Sak (2000) rozlišuje volnočasové aktivity podle toho, na co jsou zaměřené. Uvádí proto rozdělení na kulturně orientované (sem řadíme návštěvy divadla, kina, koncertů), sportovně zaměřené (jedná se jak o aktivní, tak i pasivní sport), extrovertní (sem se řadí schůzky s přáteli, diskotéky), manuální (sem se řadí volnočasové aktivity zaměřené na manuální zručnost) a introvertně-konzumní (sem řadíme volnočasové aktivity, které se většinou dělají z nudy – sledování televize, apod.).

1.3. Různé pohledy na volný čas

Definicí volného času je spousta, uvedu v této podkapitole tedy alespoň ty základní.

Vážanský (1995, str. 16)) uvádí ve své publikaci následující definici: „*Volný čas je stále považován za zbývající dobu po práci.*“

Další definici uvádí Spousta (1994, str. 7): „*Volný čas je nejpříjemněji prožitá svoboda; má její omamnou vůni a prostor k rozletu, ale i nutnost volby a z ní plynoucí odpovědnost.*“

Kratochvílová (2001, str. 17) ve své publikaci definuje pojem následovně: „*Volný čas chápeme jako časový úsek (v průběhu dne, týdne, měsíce či roku) osvobozený od povinnosti (vyplývajících ze sociálních rolí každého člověka), určený k regeneraci fyzických a psychických sil prostřednictvím odpočinku, rekreace, zábavy, společenských kontaktů, aktivit, přitažlivých*

činností i nečinností, na seberealizaci člověka podle vlastních představ o jeho prožívání – v aktivitě, činnosti i nečinnosti.“

Jaroslav Balvín v Manuálu pro romské pedagogické asistenty vymezuje volný čas takto: *„Volný čas je komplexem aktivit mimo pracovní, rodinné a společenské závazky (i mimo biofyziologickou péči o vlastní osobu), jimiž se jedinec zabývá ze své vůle, aby si buď odpočinul, pobavil se nebo svobodně zdokonaloval svou tvůrčí kapacitu“* (Balvín, 2000, s. 52).

Jandourek naopak ve svém Sociologickém slovníku definuje pojem "čas volný" ve třech bodech. Nejprve jako: *„Čas strávený mimo pracovní dobu. Započítává se do něj i doba potřebná pro nezbytné fyziologické aktivity, jako je spánek nebo jídlo“*, poté jako: *„Čas využívaný jedincem podle jeho uvážení“*, a v posledním bodě jako: *„Zábava“* (Jandourek, 2001, str. 49).

Pro srovnání se starší definicí, kterou uvádí ve své publikaci Filipcová (1966): J. Dumazeidiera chápe volný čas jako: *„souhrn činností, které může člověk provozovat s plnou libovůlí, buď pro odpočinek nebo pro pobavení, či pro rozvoj svých znalostí nebo nezištné školení, pro svou dobrovolnou účast na společenských záležitostech nebo svobodnou tvůrčí činnost poté, když se uvolnil ze závazků pracovních, rodinných i společenských“* (J. Dumazeider, *Ver sune civilisation du loisir?*, 1962, in Filipcová, s. 21, 1966).

Mně osobně je nejvíce blízká definice od pana Jandourka. Volný čas by měl být určen nejen pro fyziologické potřeby, ale zejména pro zábavu.

1.4. Účastníci volného času

Hlavním účastníkem a realizátorem volnočasových aktivit je bezpochybně člověk, přesněji děti a mládež. Děti a mladí své volnočasové aktivity realizují buď sami podle toho, co je baví, nebo se zúčastňují těch, které pro ně připravují rodiče. Dospělí mají v tomto systému funkci zprostředkovatelů, organizátorů, a v některých aktivitách, spoluhráčů (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011).

Dospělé, kteří působí ve volnočasových aktivitách, Hájek rozdělil do 6 skupin:

- účastník volnočasové aktivity – je ten, kdo se účastní, ať přímo či nepřímo, volnočasové aktivity, základem je, že jde o dobrovolnou účast,
- pracovník volného času – jedná se o dospělého, který se této oblasti věnuje profesionálně,

- organizátor – označuje dospělého, který veškerou volnočasovou aktivitu organizuje,
- vedoucí – za vedoucího označujeme dospělého, který volnočasovou aktivitu vede, např. vedoucí zájmového kroužku,
- vůdce – vůdce je vlastně vedoucí, ale pouze v některých sdruženích pro děti a mládež, nejčastěji ve skautu,
- vychovatel – jedná se pracovníka zařízení pro volný čas, kam se řadí školní družinu, školní klub, či dětský domov (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011).

1.5. Faktory ovlivňující volný čas

Faktory, které ovlivňují volný čas, se dělí do dvou skupin – a to na vnitřní a vnější. Vnitřní faktory se dále dělí na psychologické – do nich zahrnujeme temperament jedince, IQ nebo například vývoj osobnosti, a biologické, kam řadíme zejména fyzickou kondici jedince.

Dále Pávková (1999) uvádí vnější faktory, mezi které řadíme následující:

- Rodina – hraje velkou roli nejen ve volném čase svého dítěte, ale v celém jeho životě. Rodina je nejpřirozenější skupinou ve společnosti a je také časově prvním výchovným prostředím dítěte. Činnosti, kterým se chce dítě ve svém volném čase věnovat, záleží na mnoha okolnostech. Například na míře volného času jak dítěte, tak i rodiče, protože rodič, pokud je to za potřebí, dítě ve volném čase podporuje. Dalším důležitým faktorem jsou finanční možnosti rodičů a jejich představy, jak má dítě volný čas trávit.
- Škola – většina škol vede své žáky k aktivnímu a smysluplnému trávení volného času. V dnešní době školy nabízejí spoustu nepovinných předmětů, či kroužků po vyučování. Tyto formy vedou děti k tomu, aby poznaly, co je baví a zda se chtějí těmto aktivitám věnovat i mimo školní čas – ve svém volném čase. Za velmi důležitou je považována i tělesná výchova, která vede žáky ke sportovním aktivitám, podněcuje je k pohybu a ukazuje jim, že sport je lepší než sezení u televize.
- Zařízení pro volný čas – měla by nabídnout dětem zajímavé aktivity, které je podporují v jejich činnosti. Poskytují prostor pro seberealizaci a pomáhají navazovat sociální kontakty.
- Vrstevnické skupiny – jsou důležité zejména v období dospívání, kdy je pro jedince důležitý sociální kontakt. Vliv vrstevnické skupiny ale může být i negativní a jedinec se tak může uchýlit k rizikovému trávení volného času.

- Hromadné sdělovací prostředky – řadí se mezi ně média, časopisy, počítačové hry atd. Jelikož se nechá jedinec ve starším školním věku velmi ovlivňovat, mají na dítě i tyto prostředky bezpochybně velký vliv.
- Místo – způsob trávení volného času je ovlivněn i místem, kde jedinec vyrůstá. Na vesnici nemusí mít tolik možností, jako ve městě.

1.6 Volnočasové instituce

Do volnočasových institucí, které fungují v České republice, řadíme Pávková (1999) tyto následující:

- a) školní družiny – jsou nedílnou součástí života jedince navštěvujícího první stupeň základní školy. Mají výchovnu, zdravotní a sociální funkci. Vychovatelé se zde starají o děti v době, kdy jsou rodiče v práci,
- b) školní kluby – ty jsou určeny pro žáky druhého stupně základní školy. Zaměřují se zejména na samostatnost a vyhranění zájmů žáků. V poslední době se ale kluby z finančních důvodů ruší,
- c) střediska pro volný čas dětí a mládeže – řadíme sem domy dětí a mládeže, které organizují pravidelnou zájmovou činnost, ale i nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- d) dětské domovy – jedná se o zařízení ústavní výchovy, jejichž úkolem je pečovat o děti do 18 let z rodin, které selhaly v péči o dítě,
- e) domovy mládeže – jedná se o zařízení, které poskytuje ubytování mládeži studující střední školu mimo místo bydliště,
- f) základní umělecké školy – jsou určeny jedincům, kteří chtějí rozvíjet svůj talent v estetické oblasti,
- g) jazykové školy – realizují výuku cizích jazyků (Pávková, 1999).

1.7. Rizikové trávení volného času

Každý z nás si pod pojmem rizikové trávení volného času představí něco jiného. Pro někoho to může být i obyčejné sledování televize či hraní počítačových her, díky němuž děti netráví čas venku spolu s kamarády. Já osobně si pod tímto pojmem představím neukázněné chování, alkohol, cigarety a drogy. Co ale doopravdy představuje riziko trávení volného času? Na to najdeme odpověď v této podkapitole.

Hodně záleží na tom, kde dítě vyrůstá. Pokud bude vyrůstat na vesnici, kde nemá tolik možností, jako ve městě, jeho trávení volného času nemusí inklinovat k rizikovému. Kdežto ve městech, kde dospívající má nespočet možností, kde svůj volný čas trávit, hrozí riziko větší.

Hájek (2011) ve své publikaci uvádí nejčastější sociálně patologické jevy, ke kterým děti a mládež inklinují ve svém volném čase.

- Záškoláctví – jedná se o tzv. „chození za školu“. Vzniká tím, že dítě se buď do školy bojí chodit, nebo jednoduše ho učivo ve škole nebaví a přijde mu zbytečné školu navštěvovat. Příčinou mohou být i nefunkční vztahy v rodině, kdy se dítě snaží na sebe upozornit. Další příčinou může být špatný vztah k pedagogům či spolužákům.
- Šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus – šikana je násilné ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci. Jedinci se většinou uchylují k šikaně s cílem dokázat si, že jsou něco víc, že mají převahu. Oběťmi bývají většinou děti ze slabších rodin. Vandalismus je dalším projevem rizikového trávení volného času. Jedinci se nudí, nevidí smysl ve svém volném čase a proto ničí, co jim přijde pod ruku.
- Kriminalita a delikvence – o delikvenci hovoříme, když osoba mladší 15ti let spáchá trestný čin. Příčinou může být nevhodná výchova, ale i jen špatný výběr party, která se s tímto chováním ztotožňuje.
- Užívání návykových látek, mezi které patří alkohol, tabák a omamné psychotropní látky – chování takového typu souvisí s tím, že jedinci v tomto období rádi experimentují. Chtějí zkusit nové věci, mezi které, dá se říct, zpravidla, patří návykové látky.
- Závislost na politickém či náboženském extremismu – toto chování souvisí s tím, že dítě v období puberty chce někam patřit. Chce mít svoji partu, kde mu každý rozumí a obdivuje ho.
- Netolismus, který zahrnuje virtuální drogy a patologické hráčství, neboli gamblersství – jedinci, kteří se uchylují k patologickému hráčství, vysedávají denně u počítače. Nic jiného je nebaví, nic jiného neznají.

2. NÍZKOPRAHOVÉ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Druhá kapitola je věnována Nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež (dále jen NZDM). V souvislosti s tímto tématem je to velice důležitá kapitola. Díky ní se totiž dozvídáme, co vlastně NZDM znamená, jaká je jejich historie u nás v ČR, ale i určitá pravidla a cíle zařízení.

V rámci volnočasových zařízení má NZDM své místo. Pro spoustu klientů je důležité, aby služba, kterou využívají ve svém volném čase, byla bezplatná a anonymní. Právě to NZDM nabízí.

2.1. Charakteristika

Služba NZDM je ukotvena v zákoně č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách. Tato zařízení poskytují jak ambulantní, tak i terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy. Hlavním cílem NZDM je zlepšení kvality života těchto dětí. Dále se snaží služba předejít nebo zcela snížit sociální a zdravotní rizika, které se mohou objevit v souvislosti s životem v sociálně slabší rodině. Pracovníci NZDM pomáhají klientům se lépe orientovat v jejich sociálním prostředí a především vytvářet lepší podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace (Zákon č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách).

Dle vyhlášky 505/2006 Sb. §27 obsahují základní činnosti při poskytování sociálních služeb v NZDM následující 4 úkony:

1. Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
NZDM, mimo jiné, zajišťuje podmínky pro společensky přijatelné volnočasové aktivity a podmínky pro přiměřené vzdělávání. Dále v tomto smyslu zajišťuje pracovní výchovnou činnost s dětmi a dochází k nácvikům motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností. To znamená, že pracovníci NZDM zajistí klientům nejen příjemné prostředí, ve kterém se mohou věnovat volnočasovým aktivitám a dalším činnostem, ale i pomůcky, které jsou k těmto činnostem potřeba.
2. Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím: aktivity umožňující lepší orientaci ve vztazích odehrávajících se ve společenském prostředí,
3. Sociálně terapeutické činnosti: socioterapie, jejíž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob,

4. Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Sem řadíme pomoc při vyřizování běžných záležitostí, tzn. například doprovod k lékaři či vyřízení potřebných dokladů. Dále sem řadíme pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc při dalších aktivitách, které podporují sociální začleňování osob. Rozumí se tím podpora a pomoc při řešení problémů s rodiči, kamarády, či ve škole.

Posláním NZDM je usilovat o sociální začlenění dětí či mládeže, která se ocitla v těžké životní situaci. Nabídnout jim pozitivní změnu v životním způsobu, poskytnout jim potřebné informace, odbornou pomoc (např. pomoc vyhledat lékaře, pomoci s vyřizováním na úřadu práce, apod.) a podporu. Všemi těmito způsoby předchází pracovníci NZDM sociálnímu vyloučení klientů (Pojmosloví NZDM, 2008).

2.2. Historie NZDM v ČR

NZDM v naší zemi nemá dlouhodobý charakter. Tato zařízení začaly vznikat poměrně nedávno, a to zhruba v 2. polovině 90. let 20. století. K tomu největšímu boomu ale došlo v letech 1999-2002. V žádné publikaci není dopodrobna zpracována historie NZDM, ale dle Čechlovského (2007) můžeme historii rozdělit do 4 zásadních mezníků.

2.2.1. První mezník – streetwork

Jelikož se v této době začala, především, na úrovni státu formovat práce na ulici, neboli streetwork, měla velký význam pro vznik zařízení. V této době se zařízení neoznačovala jako Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, ale nesla spíše zcela obyčejný název, a to Klub pro děti a mládež. V roce 1994 se vláda usnesla (usnesení č. 341/94, k Programu sociální prevence kriminality) na zavedení funkce sociálního asistenta. Za zrod této pracovní pozice vděčíme Tereza Čakrtové a Zdeně Bednářové, které v té době byly pracovnicemi oddělení sociální prevence Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (Čechlovský, Racek, 2007).

Čechlovský (2007) udává, že úkolem sociálního asistenta byla zejména sociální prevence – představoval terénní sociální práci, kdy spolupracoval s dětmi staršího školního věku a s mládeží, která byla ohrožena nebo již zasažena sociálně patologickými jevy. Přesněji by se dal nazvat jako specializovaný pracovník okresních úřadů pracující s cílovými skupinami v jejich časoprostoru. Tzn., že pracuje s klienty v místech a časech, kde oni sami se vyskytují. Konkrétně řečeno, sociální asistent pracoval s dětmi staršího školního věku a mladistvými, kteří trávili většinu svého volného času na ulici a v okolí, nápadní.

Nápadností se v tomto smyslu rozumí bezsmysluplné způsob trávení volného času, sociální či antisociální chování, provokující oblečení, apod.

Streetwork nebyl zaváděn pouze na úrovni státní správy a samosprávy. V době, kdy na scénu vstoupili sociální asistenti, se streetwork začal rozvíjet i na úrovni nestátních organizací. Mezi první organizace patří organizace pracující s drogově závislými, později se tato metoda práce začala věnovat i jiným cílovým skupinám – prostitutkám, bezdomovcům či Romům (Čechlovský, Racek, 2007).

Ačkoliv byl streetwork oblíbený a začal se rozšiřovat, nikdo přesně nevěděl, co dělat. Všichni byli do práce nadšení a měli spoustu energie. Streetworkeri neměli žádné odborné systematické vzdělání, proto přišla na řadu spolupráce se zahraničím – konkrétně se Spolkovou republikou Německo, kde tato práce měla již větší tradici. Saská sociální akademie, v již zmiňované Spolkové republice Německo, navrhla ucelené vzdělávání pro sociální asistenty v problematice streetwork. Nejen, že spolupráce s Německem přinesla rozvoj streetworku, ale přinesla i zásadní momenty pro vznik nízkoprahových zařízení. Po pečlivě exkurzi v Sasku začali sociální asistenti budovat v roce 1995 svá zázemí pro práci, a tím začali vznikat první nízkoprahová centra pro děti a mládež. Jako první vznikala centra v Čechách, zejména v Hradci Králové, Klatovech či Karlových Varech. Všechna tato centra vznikala na úrovni nestátních organizací (Čechlovský, Racek, 2007).

2.2.2. Druhý mezník – garantová politika nadací

Dalším mezníkem, dle Čechlovského (2007), při vzniku NZDM v ČR byly přímé grantové programy nadací. Mezi zásadní programy řadíme program Děti ulice Nadace Open Society Fund Praha, Gabriel Nadace rozvoje občanské společnosti a program Fond mládeže firmy Levi Strauss Nadace Via. Tyto programy přinesly velkou finanční podporu.

Program Děti ulice Nadace Open Society Fund Praha byl zaměřen na streetwork s dětmi a mládeží a práci nízkoprahových a komunitních centrech. Tento program podpořil celkem 8 projektů. Program Gabriel Nadace Rozvoje občanské společnosti byl zaměřen na volný čas neorganizovaných dětí a mládeže ve věku 6-20 let. Fond mládeže Levi Strauss Nadace Via podpořil konkrétní nízkoprahové kluby (Čechlovský, Racek, 2007).

2.2.3. Třetí mezník – pracovní skupina ČAS

Dalším významným krokem uvádí Čechlovský (2007) založení pracovní skupiny nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v rámci České asociace streetwork. Tato asociace byla založena v roce 1997. Jejím úkolem bylo sdružení odborníků jak z praxe, tak i z teorie.

Cílem pracovní skupiny ČAS bylo vytvoření platformy pro odborný dialog, zastřešení supervize, rozpracování metodiky, nebo např. rozvoj vzdělání.

Samotná pracovní skupina vznikla v roce 2001, jejíž hlavním úkolem bylo sebedefinování se jako nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, vymezení se od jiných činností se stejnou cílovou skupinou a stanovení měřítek kvality. Členy skupiny byli především pracovníci NZDM z celé České republiky. V průběhu následujícího roku byla skupinou vytvořena pracovní verze standardů, které měly zásadní význam a existují dodnes (Čechlovský, Racek, 2007).

2.2.4. Čtvrtý mezník – osobnosti

Tím posledním, neméně důležitým a zásadním, mezníkem jsou bezpochybně, mimo jiných, tyto 4 osobnosti, které se podíleli na vzniku a formování NZDM.

Jiří Staníček je jeden z prvních streetworkerů a spoluzakladatel jednoho z prvních zařízení. Je spoluzakladatelem ČAS a později se podílel i na vytváření definic, formulací a pojmů v oblasti, nejen streetworkru, ale i NZDM. Vladimír Bodlák byl dlouholetým ředitelem Komunitního centra KROK v Praze a aktivním členem pracovních skupin, které vytvářely standardy sociálních služeb. Petr Klíma je spoluzakladatelem, jak centra Krok, tak i ČAS. Oblast NZDM ovlivňuje i nadále. Aleš Herzog je šéfem Prevcentra Ulita Blansko. S NZDM spolupracuje zejména v posledních letech, kdy inicioval a koordinoval pracovní skupiny ČAS (Čechlovský, Racek, 2007).

2.3. Pravidla nízkoprahovosti

Pojem nízkoprahové zařízení znamená, že je dostupné všem klientům, kteří se sem nemusí objednávat a nemusí udávat svoji vlastní totožnost. V České republice mají tato centra podobu komunitních center pro děti a mládež, pro matky s dětmi, pro seniory a pro uživatele návykových látek. Zařízení mají zejména sociální poslání, tzn. pomoci klientům v těžké životní situaci a pomoci zlepšit kvalitu jejich života (Matoušek, 2008).

Dle Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV) spadají tato centra pod kontaktní práci a jsou stacionární, nespécifickou formou služby. Tato centra poskytují služby jedincům či sociálním skupinám, kteří jsou ohroženi, nebo zasaženi sociálně patologickými jevy.

2.4. Cíle NZDM

Dle České asociace Streetwork, která vydala Pojmosloví NZDM, řadíme mezi cíle NZDM hlavně tyto následující.

- Podpořit klienty při zvládnutí obtížných životních situací, mezi které můžeme zařadit například smrt v rodině.
- Pomoci snížit sociální rizika, které vyplývají ze způsobu života klienta a jeho rizikového chování.
- Zvýšit sociální schopnosti a dovednosti.
- Podpořit klienta při sociálním začlenění nejen do skupin vrstevníků, ale i do celkové společnosti a do dění místní komunity.
- Nabídnout klientovi nezbytnou psychickou, fyzickou, sociální, ale i právní ochranu v době, kdy pobývá v zařízení. Nezbytné je nabídnout klientovi i podmínky, při nichž může realizovat své osobní aktivity.
- Zlepšení celkové kvality života klientů.
- Předcházení, nebo alespoň snížení zdravotních rizik (například žloutenka, virus HIV), které souvisejí se způsobem života klientů.
- Pracovníci pomáhají klientům lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí.
- Navrhnout klientům podmínky k řešení jejich nepříznivých situací (Pojmosloví NZDM, 2008).

2.5. Cílové skupiny

Cílovou skupinou NZDM jsou děti a mládež, které:

- a) zažívají nepříznivé sociální situace – sem řadíme konfliktní společenské situace, obtížné životní situace a situace omezující životní podmínky*
- b) jsou ve věkových skupinách*
 - *od 6 do 12 let*
 - *od 13 do 18 let*
 - *od 19 do 26 let*
- c) žijí nebo se pohybují v konkrétní lokalitě, kterou lze vymezit buď sociálně, nebo geograficky*
- d) vztahují se k nim další charakteristiky*
 - *nemohou nebo nechtějí se zapojit do standardních volnočasových aktivit*
 - *vyhýbají se standardním formám institucionalizované pomoci a péče*

- *dávají přednost neproduktivnímu trávení volného času*
- *dávají přednost trávení volného času mimo rodinu či jinou sociální skupinu*
- *mají životní styl, díky kterému se dostávají do konfliktů, který je ohrožující pro ně samé nebo jejich okolí*
- *nepřicházejí s jasnou zakázkou nebo ji nedovedou či nechtějí definovat tak, jak to vyžadují jiné typy služeb (Pojmosloví NZDM, 2008, s. 4).*

2.6. Poskytované služby

Mezi 4 základní formy služeb, které NZDM nabízí, patří:

1. Volný vstup a pobyt v zařízení podle osobních potřeb klienta

Dítě nebo mladiství může do klubu přijít a trávit zde svůj volný čas, buď sám, nebo s přáteli. V klubu se může připravovat do školy, psát domácí úkoly, se kterými mu mohou pomoci i pracovníci NZDM.

2. Volnočasové aktivity

Klub je zařízen za účelem volnočasových aktivit. Je zde základní technické vybavení pro společenské hry, výtvarné potřeby, knihovna, apod. NZDM připravuje i řadu programů, či výjezdové akce, které mají nejen zábavný charakter, ale i něco naučí.

3. Sociální služby

Mezi sociální služby, které NZDM nabízí, se řadí především kontaktní práce s klienty, situační intervence a základní poradenství.

4. Aktivity a činnosti zaměřené na prevenci

Programy, které NZDM připravuje v rámci volnočasových aktivit, jsou zaměřeny především na prevenci sociálně patologických jevů. Probíhají v rámci výcviků a kurzů (Pojmosloví NZDM, 2008).

2.7. Pracovníci NZDM

Pracovníci nízkoprahových center jsou povinni jednat v souladu hned s několika dokumenty:

- Ústava ČR a Listina základních práv a svobod,
- etický kodex zřizující organizace a etický kodex ČAS,
- zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách,
- standardy kvality sociálních služeb a standardy ČAS.

Vybrat pracovníky, kteří budou pracovat s těmito dětmi, je opravdu náročné. Sama o sobě je práce s jakýmkoliv dětmi náročná, navíc s těmi, kteří jsou ohroženi sociálně patologickými jevy, je ještě náročnější. Syrový (2004) ve své publikaci uvádí, že vzdělání je samozřejmě důležité, ale důležitější je motivace k práci s klienty. Práce by ho měla bavit, vykonávat ji s radostí a být klientům vlastně sympatický – a to nejen vzhledem, ale i svou povahou a svým chováním. Pracovníci by ale neměli zajít za hranice vztahu klient – pracovník. (Syrový, 2004)

Pracovník by měl být emocionálně vyrovnaný a empatický. Mezi další osobní předpoklady, kterými by měl pracovník disponovat je asertivní jednání, důvěryhodnost, diskrétnost, spolehlivost, trpělivost, porozumění, tvořivost a umění využít svou moc (Kraus, Poláčková, 2001).

Základní požadavky, mezi které řadíme vzdělání a vzdělávání, na sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách upravuje § 110 Zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tento zákon upravuje nejen způsobilost k právním úkonům, bezúhonnosti, zdravotní způsobilosti a odborné způsobilosti, ale říká nám, že v NZDM mohou pracovat pouze absolventi sociálně či sociálně pedagogicky zaměřených oborů vyšších odborných škol a vysokých škol, případně absolventi akreditovaných vzdělávacích kurzů se stejným zaměřením. Tento kurz musí být v rozsahu nejméně 200 hodin a tito pracovníci musí mít nejméně 5 let praxe v oboru sociální práce. Další konkrétnější požadavky na pracovníky si určují konkrétní pracoviště (Zákon č. 108/2006, Sb., o sociálních službách).

Každý pracovník NZDM by měl dodržovat následující obecné zásady:

- Nezávislost – práce sociálního pracovníka v NZDM by měla být nezávislá, jak na svých myšlenkách a postojích, tak i na názorech ostatních. Měl by jednat sám za sebe.
- Nestrannost – pracovníci musí ke každému klientovi přistupovat nezaujatě a s rovným přístupem. Nevytvářejí si vůči klientům žádné předsudky.
- Odbornost – tým pracovníků NZDM je složen z odborníků, kteří mají odpovídající vzdělání.
- Diskrétnost – pracovníci by měli pracovat na základě zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který říká, že pracovníci nesmí nikomu říct o tom, co se od klienta dozvěděli – měli by dodržet mlčenlivost.
- Dodržování právních předpisů – práce sociálních pracovníků se řídí aktuálními právními předpisy.

- Bezplatnost – klienti nemusí za služby v NZDM platit, tato služba je bezplatná (Jakým způsobem pracujeme, NZDM, 2015).

3. PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA DĚTÍ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

Děti staršího školního věku spadají do vývojového období pubescence. Toto období nelze zcela jasně vymezit, jelikož každá literatura uvádí jiné časové období. Nejčastěji se ale užívá období od zhruba 11 let do 15 let. Pubescenci také nazýváme jako puberta.

Langmaier (2006) rozdělil pubescenci na 2 fáze:

- Fáze prepuberty

Ta nastává u dívek již kolem 11, maximálně 13 roku jejich života. U chlapců, jelikož dospívají později, se toto období vymezuje až o 2 roky později, tedy kolem 13 roku života. Toto období končí u dívek jejich první menstruací, u chlapců končí první noční polucí.

- Fáze vlastní puberty

Tato druhá fáze nastupuje po ukončení fáze prepuberty a trvá zhruba do 15 let života jedinců (Langmaier, 2006).

Pohlavní znaky, které se v dospívání projevují, uvádí Novotná (2004) celkem 4:

1. Primární – zde řadíme vývoj pohlavních orgánů,
2. sekundární – zde řadíme vzhled – růst svalů, vousů a ochlupení,
3. terciální – zde řadíme činnosti spojené s orgány lidského těla (činnost srdce, mozku, apod.),
4. kvartérní – zde řadíme sexuální pud a odlišnou psychiku každého jedince (Novotná a kol., 2004).

Binarová (2010) uvádí, že tohle období je známo také jako období „bouří a stresů“. V tomto období jsou charakteristické změny nejen v psychickém vývoji, ale i ve vývoji fyzickém. Tyto změny jsou velmi znatelné, protože tělo a mysl mladšího školáka se najednou v krátkém časovém období změni. Tyto změny jsou velmi individuální – a to nejen v rozdílu pohlaví, ale i mezi stejným pohlavím. V poslední době je aktuální sekulární akcelerace. To znamená, že vývoj dětí se velmi zrychlil, fyzické změny nastupují u dětí dříve a rychleji narůstá i jejich hmotnost a výška. U dívek dochází k těmto změnám poměrně v krátkém období, přičemž u chlapců se toto období táhne, a k tomu můžeme přisuzovat i výchovné problémy s tím spojené.

Rychlost vývoje, kterým si jedinec za tuto vcelku krátkou dobu projde, se může srovnat s vývojovým obdobím kojence. Celkově jedinec v této fázi dospívá. Dospívání se u dívek a u chlapců liší. U dívek k němu dochází mezi 8-18 rokem života, u chlapců později, a to mezi 10-19 rokem života (Matějček, Krejčířová, 2013).

V. Příhoda (1983) používá pro toto období označení období vulkanismu. V tomto období se můžeme u jedinců setkat se sebevražednými myšlenkami, jelikož jsou velmi citliví na vše, co jejich okolí řekne. Slovo „puberta“ vyvolává u mnohých rodičů zděšené pocity. Puberta je totiž spojena s všelijakými nepříjemnostmi. Tak jako každé vývojové období, i období staršího školního věku s sebou nese řadu zdravotních rizik.

Matějček (1998) uvádí, že mezi nejčastější onemocnění patří záněty nosohltanu a dýchacích cest, dále angina a záněty vedlejších dutin nosních.

Období pubescence je velice důležité pro vytváření vlastní identity – tu popsal Erikson (2002). Dospívající si musí uvědomit své vlastní já – co od sebe očekává, zkoumá svůj zevnějšek, přijímá sebe samého takového, jaký je. Jedinec je v období pubescence sám se sebou nespokojený a provází ho pocity nejistoty (Erikson, 2002).

V tomto období dochází k častým neshodám s rodiči. Jedinci odmítají rodiče vnímat jako autoritu, proto hledají oporu ve svých kamarádech ze stejné vrstevnické skupiny. Místo doma s rodiči tráví svůj volný čas venku s kamarády. S tím souvisí, že v období pubescence stoupá zájem o druhé pohlaví. Jedincům se rozvíjí sexuální pud, proto mají potřebu mít někoho rádi, s někým začít chodit a zažívat první sexuální zážitky (Matějček, Krejčířová, 2013).

3.1. Období prepuberty

Období prepuberty je charakterizováno zejména intenzivním růstem končetin a trupu, kdy se toto období nazývá jako období vytáhlosti. Objevují se první intersexuální rozdíly mezi pohlavími. Biologicky je toto období ukončeno u dívek první menstruací, a u chlapců první polucí (Binarová, 2010).

3.1.1. Motorický vývoj

Jedinci jsou v tomto období zpočátku velmi neohrabaní a jejich pohyby jsou nekoordinované. S tím souvisí i občasné problémy v tělesné výchově. V jemné motorice se toto období projevuje určitou křečovitostí (Binarová, 2010).

3.1.2. Kognitivní vývoj

U jedinců má velký význam fantazie. Fantazie dítěte pojí reálné prožívání se svým vysněným prožíváním. Často si představují, co by chtěli jinak. Jsou věčně nespokojeni s tím, jak jejich život probíhá, proto se uchylují ke snění. U jedinců se dostává do popředí logické myšlení, kdy se přestávají učit nazpaměť texty, ale začínají si v nich hledat souvislosti, které vedou k lepšímu pochopení (Binarová, 2010).

3.1.3. Citový a sociální vývoj

K období dospívání, zejména u dívek s nástupem menstruace, neodmyslitelně patří změny nálad. Jedná se o změny nálad v negativním slova smyslu. Tyto změny nálad jsou označovány jako citová labilita. Jedinci se smějí, mají dobrou náladu a stačí jim říct něco, co se jim nelíbí a najednou jsou naštvaní na celý svět, a nic je nezajímá. Samotní jedinci tyto změny sice vnímají, ale nedokáží se ovládnout (Matějček, 1998).

Binarová (2010) uvádí, že se jedinci zaměřují zejména samy na sebe a změny, které v jejich těle probíhají. Tyto změny jim způsobují citový zmatek a mnohdy si s nimi neví rady. Proto je velmi dobré mít v tomto období blízkého člověka (většinou to bývají rodiče, či prarodiče), kterému by se mohli svěřit.

Jedince v období prepuberty navazují co nejvíce kontaktů s vrstevníky a sdružují se do skupin, čistě chlapeckých či dívčích, podle společného zájmu. Mezi jedinci nastává i určitá rivalita, která se objevuje většinou v souvislosti boje o dívku (Binarová, 2010).

3.2. Období puberty

S nástupem puberty se fyzický růst zpomaluje a toto období je charakterizováno hlavně pohlavním dozráváním, díky němuž se s dětmi stávají dospělí, kteří jsou již schopni reprodukce (Binarová, 2010).

3.2.1. Motorický vývoj

Tělo jedince mohutní – nejenže rostou svaly, ale rostou i vnitřní orgány. Růst těla sice může ještě pokračovat v dalším vývojovém období – adolescenci, ale tvar těla již dostává podobu dospělého člověka. Dochází ke zlepšení pohybové koordinace a zlepšuje se fyzická výkonnost (Binarová, 2010).

3.2.2. Kognitivní vývoj

Rozvoj kognitivních funkcí je závislý, zejména u chlapců, na mutaci hlasu, kterou chlapci prochází. Rozvíjí se nejen paměť logická, která se objevila už v prepubertě, ale dále i fantazie. Fantazie má v tomto období podobu zejména erotické fantazie (Binarová, 2010).

Piaget (1999) toto období nazývá stadiem formálních operací. To znamená, že jedinec získává schopnost velkého počtu myšlenkových operací a začíná chápat složitější pojmy. Také se nespokojí s pouze jedním řešením situace, ale začíná uvažovat i o dalších.

3.2.3. Citový a sociální vývoj

Jedinec v tomto období již není tak citově labilní jako v prepubertě. K rodičům cítí menší emoční vázanost, což souvisí s tím, že veškerý svůj čas chtějí trávit spíše se svými vrstevníky. Vznikají pevnější přátelské vazby, které mohou postupně přejít v první zamilovanost. Sebecity má jedinec nevyrovnané a často pochybuje o svých kvalitách, přičemž tyto pochyby vůbec nejsou na místě. Dochází k rozvoji vyšších citů, mezi které řadíme morální a estetické (Binarová, 2010).

Binarová (2010) dále uvádí, že jedinci se v tomto období snaží co nejvíce odlišit od ostatních. To dávají najevo stylem oblékání, používáním vulgarismů, ale bohužel i kouřením a pitím alkoholu. Mezi skupinou vrstevníků ztrácí svoji individualitu a snaží se ztotožnit s ostatními.

3.3. Motivace

Motivace je v životě každého člověka velmi důležitá. Pokud není jedinec motivován k práci, ale i k jakémukoliv svému koníčku, ztrácí jeho práce či činnost smysl. Motivace je důležitá především v tomto období každého jedince. Jak je již uvedeno, jedince v tomto období táhne k partě, která nemusí být vždy dobrá. Proto jedinec potřebuje určitou motivaci, která by měla být poskytnuta rodiči, či jakoukoliv autoritou, kterou by měl vidět v dospělém jedinci (např. učitel, vychovatel, trenér).

V období staršího školního věku se snižuje snaha a motivace plnit si své školní povinnosti. Učitel v očích jedince ztrácí své postavení a důležitost. Postupně se ale u žáka formuje vnitřní učební motivace (Lokša, Lokšová, 1999).

Pojem motivace pochází z latinského slova *motus*, což znamená pohyb. Jedná se tedy o jakýsi pohyb chování (Výrost, Slaměník, 2008).

Obecně se motivace považuje za intrapsychicky probíhající proces, který vychází z určité potřeby a výsledkem je žádoucí vnitřní stav. Tento stav může být zahájen buď endogenně, což znamená, že vnitřní pohnutka vychází z pocitu únavy, nebo exogenně, což znamená, že nás např. finanční pobídka nabádá ke splnění určitého úkolu (Nakonečný, 2014).

Příčinou každého chování, jednání, či činnosti je motiv, což je vlastně pohnutka, která je zaměřená na uspokojování našich potřeb (Nakonečný, 2014).

V této práci je motivace chápána jako důvod činit tak, jak uživatelé činí.

Motivy mohou pramenit z:

- a) nedostatku – člověk pocítuje prázdnotu, jedná se jak o fyziologické potřeby (např. pocit hladu, pocit žízně), ale i o potřeby sociální (např. chceme více peněz, více společenského kontaktu),
- b) přetlaku – člověk pocítuje nadbytek něčeho, můžeme sem zařadit například odreagování se od stresu, vybití vzteku, uvolnění se od každodenních starostí (Výrost, Slaměník, 2008).

3.3.1. Klasifikace motivů

Motivy, tak jako snad každý jiný psychologický pojem, dělíme na biologické, psychické a sociální. V následujících řádcích bude každý z motivů krátce popsán.

1. Biologické

Biologické motivy, které jsou vrozené, nazýváme také jako primární. Patří sem základní fyziologické potřeby, které jsou spjaty s každodenními činnostmi každého člověka. Mezi základní fyziologické potřeby řadíme potřebu kyslíku, hladu, žízně, ale můžeme sem zařadit i potřebu sexu, potřebu společenského kontaktu či potřebu rodičovské péče.

2. Psychické

Psychické motivy, které jsou získané během celého našeho života, nazýváme také jako sekundární. Řadíme sem motivy směřující k duševní pohodě a celkovému psychickému stavu. Mezi psychické potřeby řadíme především nalezení smyslu života, který je pro každého z nás zcela zásadní.

3. Sociální

Sociální motivy jsou, tak jako psychické motivy, také získané a nazýváme je sekundárními či kulturními. Těmito motivy lidé regulují mezilidské vztahy – navazují je, nebo naopak ukončují. Řadíme sem i potřebu kolektivního zařazení – nikdo z nás nechce život prožívat sám (Říčan, 1998).

Mezi hlavní problém motivů řadíme konflikty. Konflikt nastává tehdy, když se 2 motivy dostanou do rozporu. Např. se chci věnovat více věcem, ale mám čas nebo možnosti pouze na jednu (Říčan, 1998).

PRAKTICKÁ ČÁST

4. KVALITATIVNÍ VÝZKUM – MOTIVACE DĚTÍ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU PRO NÁVŠTĚVU NÍZKOPRAHOVÉHO ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

4.1. Cíle

Hlavním výzkumným cílem v mé bakalářské práci je zjistit, co motivuje děti pro návštěvu NZDM. Dále jsem si určila 3 takové podcíle:

Jaká je motivace dětí k návštěvě NZDM?

1. Co přináší návštěva NZDM dětem z hlediska jejich subjektivního vnímání?
2. Jaké jsou reakce okolí dítěte na jeho navštěvování NZDM?
3. Jak tráví děti, navštěvující NZDM, svůj volný čas?

Ráda bych pomocí provedených polostrukturovaných rozhovorů odpověděla na výše uvedené výzkumné otázky.

4.2. Metodologie

Jelikož v mé práci bylo důležité ve výzkumu obsáhnout osobní zkušenosti informantů, zvolila jsem pro svůj výzkum kvalitativní metodu. Přesněji polostrukturované rozhovory a následnou analýzu rozhovorů pomocí otevřeného kódování.

Strauss, Corbinová (1999, s. 17) popisují kvalitativní výzkum jako: *„proces zkoumání jevů a problému v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.“*

Tak, jako asi vše, i tento výzkum má své negativa. Při kvalitativním výzkumu řadíme mezi negativa to, že výsledky jsou ovlivnitelné výzkumníkem a jeho osobními preferencemi. Získaná data také není ve většině případů možné zobecnit na celou populaci, protože výzkum je prováděn pouze s určitým počtem informantů (Hendl, 2005).

Polostrukturovaný rozhovor spočívá v tom, že tazatel si připraví osnovu otázek, na které se bude ptát. Tyto otázky jsou poté v průběhu rozhovoru rozváděny do dalších otázek, které s tématem souvisí. Pořadí otázek se může v průběhu rozhovoru upravovat a měnit (Pelikán, 1998).

Otevřené kódování je „*proces rozebírání, prozkoumávání, porovnávání, konceptualizace a kategorizace údajů*“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 42). Text je při otevřeném kódování rozebrán na jednotky, kterým jsou přidělena jména (kódy), a s těmito kódy poté výzkumník pracuje (Švaříček, Šed'ová, 2007).

Celé kódování začíná kategorizací. Ta obsahuje pročitání přepisů rozhovorů a poznámek, které byly získány při rozhovoru. Dále pokračuje lokalizací témat v textu a přiřazením výstižného značení. Obecným kategoriím se přiřazují výstižné názvy. Poté se hledají vlastnosti kategorií, které jsou popisovány přídavnými jmény. Na závěr u těchto vlastností jsou rozvinuty dimenze, které ukazují umístění vlastnosti na nějaké škále (Hendl, 2008).

4.3. Výzkumný soubor

Výzkumným souborem v mé bakalářské práci je 10 dětí staršího školního věku navštěvující NZDM v Olomouci. Psychologickou charakteristiku dětí staršího školního věku jsem uvedla již v teoretické části. Jelikož jsou klienty NZDM v Olomouci děti romského etnika, rozhodla jsem se v této podkapitole ve zkratce popsat život Romů.

Za pravlast Romů považuje Říčan (1998) Indii. V českých zemích se Romové objevili ve 13. století. Tělesně, hlavně svoji tmavší pleť, se totiž odlišovali od všech ostatních obyvatel. V tomto období žili především kočovným životem, což je provází po celý jejich vývoj. Živili se převážně řemeslnými dovednostmi. Romové obecně mají schopnost bavit posluchače a diváky hudbou, tancem a kejklářstvím. V dnešní době bychom tyto lidi nazvali kolotočáři. Za zdroj obživy můžeme považovat bohužel i žebrotu. Za celou historii si prošli mnohými problémy, kdy je obyvatelé mezi sebe nepřijali, prošli si holocaustem, ale i náboženskou a rasovou diskriminací (Říčan, 1998).

V dnešní době již Romové žijí na celém území České republiky. Romové hledají cestu ke své vlastní identitě, ale překážkou je jejich nevzdělanost, izolovanost a to, že žijí odlišným způsobem života. Někteří Romové se bohužel do práce neženou a žijí ze sociálních dávek (Nečas, 1999).

Romové žijí odlišně než Češi. Vyplývá to z toho, že každá tato národnost pojímá život jinak a uznává jiné hodnoty, a tím často dochází ke vzájemnému nedorozumění. Nejvíce důležitá je pro Romy rodina. Znamená pro ně vše a díky ní uspokojují základní životní potřeby. Již v minulosti na sobě byli závislí při kočovném způsobu života, a onu závislost si přinesli i do současnosti. Rodinu nevnímají pouze jako partnera, rodiče a děti. Pro Romy znamená rodiny další široké příbuzenstvo, s kterými se často setkávají. V romské domácnosti žije hned několik

generací dohromady. V romské rodině existují rozdíly mezi ženou a mužem, kdy by žena měla zabezpečit chod domácnosti, vychovat děti a poslouchat svého manžela. Naopak muž by měl být hlavou rodiny, ochráncem a nést zodpovědnost. Pro Romy není důležité vzdělání, ani ostatní hodnoty, nejdůležitější je rodina (Romové v České republice).

4.4. Průběh výzkumu

Zařízení jsem si vybírala podle dostupnosti od svého bydliště. Proto padla volba na NZDM v Olomouci. První kontakt se zařízením byl pomocí mailové komunikace, kdy jsem položila otázku, zda bude možné tento výzkum v zařízení realizovat. Přišla mi kladná odpověď, proto jsem si domluvila osobní schůzku s pracovníci NZDM. Na této schůzce jsem podepsala dokumenty související s mou spoluprací se zařízením a také mlčenlivost. Také jsme se domluvili na dalších termínech, ve kterých budu již provádět samotné rozhovory s klienty.

NZDM v Olomouci jsem navštívila celkem 4x. Při první návštěvě se mi povedlo provést pouze jeden rozhovor, protože v ten den nenavštívili klub klienti věkové kategorie, kterou jsem pro rozhovory potřebovala. Při dalších návštěvách jsem provedla zbývající rozhovory.

Vždy před rozhovorem jsem klientovi NZDM vysvětlila, jak vše bude probíhat. Sdělila jsem jim, že pokud nebudou chtít na něco odpovídat, tak nemusí. Do ničeho jsem je nenutila. Všechny rozhovory jsem si nahrávala na mobilní telefon, kdy jsem je následně přepisovala. Klienti byli seznámeni s tím, že budou nahráváni, a podepsali mi souhlas s nahráváním.

Na rozhovor jsem měla předem připravené otázky, které jsou k nahlédnutí v příloze č. 2. Tyto otázky jsem, podle potřeby, doplnila i o další. Ve většině případů to ale nebylo potřeba.

Celkem jsem provedla 10 rozhovorů, které v následující podkapitole analyzuji. Chtěla jsem, aby poměr pohlaví byl vyvážený, proto mými respondenty bylo 5 kluků a 5 holek. Všechny tyto rozhovory probíhaly za příjemné atmosféry. Nic závažného se během nich nestalo a klienti NZDM byli příjemní a bezproblémoví.

4.5. Interpretace výsledků výzkumu

Na základě provedených rozhovorů a následným pečlivým prostudováním, jsem provedla otevřené kódování. Nejprve jsem si rozhovory několikrát přečetla, abych objevila jevy, které se opakují a mohla následně vytvořit kategorie, pomocí kterých jsem si následně odpověděla na výzkumné otázky.

Kategorie 1: Motivace k první návštěvě klubu

Vlastnosti	Dimenze
počítače	občasné
kamarádi	důležité
poznání nových věcí	zajímavé

První kategorii jsem zvolila proto, abych zjistila, proč vlastně děti začaly do klubu chodit – jaká byla jejich prvotní motivace. První vlastností jsou **počítače**, k nimž jsem přiřadila dimenzi **občasné**. Občasné proto, že tato odpověď se objevila pouze u dvou respondentů. Další vlastností jsou **kamarádi** s přiřazenou dimenzí **důležité**. Většina dětí totiž uvedla jako první motivaci k návštěvě kamarády. Poslední vlastností, ke které je přiřazena dimenze **zajímavé**, je **poznání nových věcí**. Přišlo mi zajímavé, že děti chtějí poznat i nové věci. Na tuto odpověď jsem se ptala otázkou „*Co tě vedlo k první návštěvě klubu?*“.

Ch1: „*Ehm, počítače.*“

Ch2: „*Já nevím, prostě sem potřeboval pomoc s úkolama a taky sem chtěl poznat nový kamoše.*“

D1: „*Počítače.*“

Ch3: „*No já sem se vlastně jenom chtěl podívat, jak to tady vypadá a jak to tady je. A hlavně jsem se chtěl seznámit s těma pracovníkama...*“

Na odpovědi Ch3 je zajímavé, že se chtěl seznámit s pracovníky. U dětí v tomhle věku by bylo spíše pravděpodobné se seznámit s dětmi stejného věku.

D2: „*No hlavně jsem chtěla poznat další lidi, kteří jsou stejní jako já.*“

D3: „*...kamoška mě přemluvila...*“

Ch4: „*No, já nevím, prostě sem nechtěl být jenom venku že...třeba když prší, tak v parku být nemůžeme že.*“

D4: „*Kamarádky.*“

Ch5: „*No já se nechtěl nudit a tady mě to baví.*“

D5: „*No tak ty kámošky mně o tom řekly a hlavně jsem se nechtěla nudit že...*“

Jak můžeme vidět v těchto odpovědích, motivaci k první návštěvě nemůžeme jednoznačně rozdělit. 2 respondenti odpověděli, že prvotní motivací byly počítače, které jsou v klubu k dispozici. Další častou odpovědí jsou kamarádi – jak ti, co už do klubu chodí, tak i poznání nových kamarádů. Dále respondenti odpovídali, že se nechtějí nudit. Objevila se i odpověď, že respondent potřebuje pomoc s úkoly do školy.

Kategorie 2: Oblíbené činnosti v klubu

Vlastnosti	Dimenze
hry	oblíbené
výrobky	méně časté

Tuto kategorii jsem zvolila pro zjištění nynější motivace návštěvy klubu, což je vlastně stěžejní pro odpověď na hlavní cíl výzkumu. První vlastností jsou **hry** s přiřazenou dimenzí **oblíbené**. Hry, ať už stolní, či počítačové, jsou u dětí oblíbené. Většina z nich doma stolní hry nemá, proto je rádi hrají v klubu. Další vlastností jsou **výrobky** s dimenzí **méně časté**. Výtvarná tvorba není u dětí tolik oblíbená. Tyto odpovědi jsem získala z otázek: „*Za jakým účelem chodíš do klubu?*“ a „*Co se ti na klubu líbí nejvíc?*“. Každý druhou otázku pochopil jinak, proto je použita i u třetí kategorie.

Ch1: „*Mám tady kámoše, bavím se tady. Noo, a taky kvůli tomu fotbálku, jak sem říkal. A taky kvůli hrám. Prostě je tady zábava, baví mě to tady.*“ „*...studio, ve kterém můžeme nahrávat a zpívat...*“

Hudební činnosti je mezi dětmi navštěvující klub velmi oblíbená. Jak můžeme vidět i na následujících odpovědích, rádi se věnují hudbě.

Ch2: „*...počítače, kamoši, fotbálek, pinec...a tak no.*“

D1: „*Kvůli těm počítačům hlavně.*“

Ch3: „*Tak všechno různý...malovat si, hrát na počítači, rapovat. My rapujem a beetboxujem...*“

D2: „*Mám tady plno kamošů, a taky ty počítače jsou tady super.*“ „*Ehm...tak že sem tady poznala pár novejš lidí, je to tady jako celkově pěkný, že...barevny a tak. Líbí se mně, že sem můžeme vlastně přijít skoro furt.*“

D3: „*Můžu být na počítači, můžu si s ostatníma povídat, když potřebuju, tak mi pracovnice pomůžou se školou, s úkoly a tak. Je to super místo, kde mám v podstatě klid a kde můžu najít i pomoc a radu.*“

Ch4: „*No tak hlavně si zahrát nějakou hru s kamošema a nebo s pracovnicema...*“ „*No tak hry tady a atmosféra.*“

D4: „*Noo, tak jako bavit se...bych se jinak nudila že.*“ „*No to vybavení tady je hezky...pěkně barevny všechno, to se mně líbí.*“

Ch5: „*No jsou tady dobří kluci, nebo na počítače. Sme byli tady v zimě i bruslit, to bylo fajn. Prostě mě to tady baví.*“ „*...ale tak třeba hry...člověče nezlob se mám rád. A kluci dělají soutěže, kdo umí líp beetboxovat a rapovat...to já nedělám, ale baví mě se na to dívat.*“

D5: „*Tak s těma kámoškama...jinak bysme se nudily venku. A pak taky...on jak je vždycky nějaký svátek...Vánoce, ted' Velikonoce...tak vyrábíme nějaký výrobky, a to mě hrozně baví.*“

Na uvedených odpovědích můžeme vidět, že škála odpovědí je opravdu široká. Někteří respondenti se shodují na odpovědi „počítač“ a „kamarádi“. Ale odpovědi jsou velmi rozmanité. Respondenti jsou rádi, že mají místo, kde mohou trávit svůj volný čas. Trávit zde čas s kamarády, hrát společenské hry, hrát hry na počítači, vyrábět výrobky a najít radu i pomoc u pracovnic klubu.

Kategorie 3: Vnímání pracovníků klubu a důvěra v ně

Vlastnosti	Dimenze
důvěra	velmi častá
nedůvěra	žádná

Třetí kategorii jsem zařadila již do druhé výzkumné otázky, která se zaměřuje na subjektivní vnímání. První vlastností je **důvěra** s dimenzí velmi **častá**. Druhou vlastností s dimenzí **žádná**, je **nedůvěra**. Na oblíbenost pracovníků a důvěru v ně odpovídali respondenti na otázky „*Jak vnímáš pracovníky klubu?*“, „*Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?*“ a „*Co se ti na klubu líbí nejvíc?*“.

Ch1: „*Beru je jako velký kamarád.*“ „*Jo, tak tu mám velkou. Klidně bych se jim svěřil, když bych měl třeba nějaký problémy, ale ty teď žádný nemám.*“

Ch2: „*Jako mám je rád.*“ „*Joo, někdy jim věřím, ale někdy taky ne, protože si někdy dělají srandu. Ale tajemství bych jim svěřil.*“

D1: „*Jo, mám je ráda všechny, jsou super.*“ „*Jo, věřím jim hodně, protože už mi hodně dobře poradili, takže jim věřím.*“

Ch3: „*Joo, mám je hodně rád.*“ „*Věřím jim hodně, několikrát mi pomohli, když sem měla nějaký problémy.*“ „*No tak ti pracovníci, jakože jsou hodní...*“

D2: „*Jsou fajn.*“ „*Já ani nevím, moc se s něma nebavím...ale tak nějaký problém bych jim třeba řekla...ale tajemství asi spíš ne.*“

D3: „*Jsou v klidu.*“ „*Jako vím, že jsou v klidu, že mi poradí, když se jich zeptám. Ale moc se nesvěřuju. Spíš mi pomáhají se školou.*“ „*...že pracovnice nic nehrotí a už nás znají, takže si s nimi pokecáme.*“

Ch4: „*Jo, ti jsou dobří.*“ „*Já jim věřím hodně...zrovna minulej týden mně pomohli, sem měla takovej problém, ale to tě nechcu říkat...tak jim věřím no.*“

D4: „*V pohodě. Pomáhají nám, snaží se nás zabavit.*“ „*Ne velkou, ale ani malou.*“

Ch5: „*Mám je rád. Všechny. Je dobrý, že tady jsou i holky a i chlapi.*“ „*No já nevím, ještě je tolik neznám. Ale třeba té jedné bych řekl všechno, ta je dobrá.*“

D5: „Joo, holky jsou super...vlastně i kluci.“ „Noo, víc věřím holkám...jak jsem taky holka, tak si víc třeba povídám s něma.“

Z uvedených odpovědí můžeme vidět, že klienti vnímají pracovníky pozitivně a věří jim. Pokud jim některý z klientů nevěří, je to pouze z důvodu, že je ještě tolik neznají. Je zajímavé, že děti vnímají pracovníky spíše jako své kamarády, ne jako vzor.

Kategorie 4: Změna života s ohledem na návštěvu klubu

Vlastnosti	Dimenze
noví kamarádi	časté
stejnost	monotónní
zlepšení prospěchu	nedůležité

Tato kategorie také souvisí se subjektivním vnímáním dotazovaného. Dotazovaný se zde musel zamyslet a chvíli popřemýšlet, co vlastně mu navštěvování klubu přináší. První vlastností jsou **noví kamarádi** s dimenzí **časté**. Další vlastností je **stejnost**, chápána tak, že se život nezměnil, s dimenzí **monotónní**. A poslední vlastností je **zlepšení prospěchu** s dimenzí **nedůležité**. Dotazovaní odpovídali na otázku „*Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?*“.

Ch1: „Ani ne, je stejnej.“

Ch2: „Joo, úplně všechno se změnilo, hlavně já. Ale to tě neřeknu, to je moje věc.“

D1: „Nee, všechno je stejny.“

Ch3: „Jo, je všechno lepší, protože jak sem chodím, tak sem se o trochu zlepšil ve škole, mám i lepší známky, protože když potřebuju pomoct, tak oni mně pomůžou.“

D2: „Noo, tak asi pořádně ne, ale aspoň mám kam chodit po škole...že jo, třeba když prší...“

D3: „Poznala jsem nové kámoše a už se tolik nenudíme.“

Ch4: „Ne, vůbec nic se nezměnilo.“

D4: „Nevím, nad tím bych musela popřemýšlet. Možná tak, že trávím volnej čas někde, kde chci.“

Ch5: „Joo, určitě...tak jak jsem říkal, poznal jsem tady nový kámoše, a to je super.“

D5: „*To ani ne...ale miň se nudím.*“

Jak můžeme vidět na odpovědích, život většiny respondentů se nezměnil. Pokud odpověděli, že se změnil, tak k lepšímu. Poznali nové kamarády, mají kde trávit svůj volný čas, nenudí se a mají někoho, kdo jim pomáhá se školní přípravou. Objevila se i odpověď zlepšení školního prospěchu, ale pouze u jednoho respondenta, proto je dimenze nedůležitá.

Kategorie 5: Ovlivnění života navštěvováním klubu

Vlastnosti	Dimenze
zamyšlení	občasné
ignorace	častá

Tato kategorie je zvolena z důvodu hlubšího přemýšlení dotazovaného. První vlastností jsem zvolila **zamyšlení** s dimenzí **občasné**. Další vlastností je **ignorace** s přiřazenou dimenzí **častá**. Tyto vlastnosti jsem zvolila podle typů odpovědí respondentů. Zda se nad otázkou alespoň zamysleli, nebo hned odpověděli. Dotazovaní odpovídali na otázku „*Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?*“.

Ch1: „*Jo, to určitě může. Mejdáme tady hodně programů, který nám ukazují, co je špatně..a pak taky ty, no jak se to jmenuje...jo workshopy. A to je dost dobrý.*“

Ch2: „*Ty tak to nevím...ale tak asi jo...protože když tě třeba dospělej člověk řekne, že to nemáš dělat, tak to neděláš, že jo...je to jiný, než když tě to řekne kamoš, před tím se chceš předvádět.*“

D1: „*Jo, tak to asi jo...treba hodně děcek nemá čas dělat blbosti a jsme tady že...to je super, že něco takového existuje.*“

Ch3: „*No to asi ne...já jsem takovej, že si nenechám do ničeho kecat. Všechno udělám tak, jak chci já.*“

D2: „*To nevím...já si myslím, že bychom si neměli do ničeho nechat kecat...je naše věc, co děláme.*“

D3: „*To nevím. To mě nikdy nenapadlo. Asi jo. Nebo já nevím.*“

Ch4: „*Noo, já nevím...asi jo, ale já si do ničeho nenechám kecat.*“

D4: „*Je to možný, ale nevěřím tomu.*“

Ch5: „*Noo, tak to nevím, nikdy jsem o tom nepřemýšlel.*“

D5: „*O tom jsem nepřemýšlela nikdy.*“

Odpovědi u této otázky nejsou jednoznačné. Můžeme vidět, že někteří se hlouběji zamysleli a někteří pouze řekli, že o tom nikdy nepřemýšleli, nebo že si do ničeho nenechají mluvit.

Kategorie 6: Reakce rodičů a kamarádů na navštěvování klubu

Vlastnosti	Dimenze
podpora	častá
nezájem	méně častý

Tuto kategorii jsem zvolila proto, aby mi pomohla nalézt odpověď na jednu z výzkumných otázek. První zvolenu vlastností je **podpora** s přiřazenou dimenzí **častá**. Další vlastností je **nezájem** s přiřazenou vlastností **méně častý**. Dotazovaní odpovídali na otázky: „*Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?*“ „*Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?*“.

Ch1: „*No, asi nic. Jsou rádi, že se aspoň zabavím, a že se nenudím.*“ „*Niic, oni chodí se mnou.*“

Ch2: „*Jako jsou rádi, že se tady třeba dozvím nové věci...že třeba mi pomáhají s úkolama...*“ „*No vlastně nic, protože sem chodí všichni taky.*“

D1: „*Ví o tom, ale nic neříkají.*“ „*Oni sem chodí se mnou všichni.*“

Ch3: „*Mama říkala, že je lepší, že sem chodím, protože se mně tady věnujou a tak že. Ale zas nechce, abych tady byl pořád.*“ „*No, oni sem chodí se mnou.*“

D2: „*Neví to, neříkám jim, co dělám.*“ „*No tak oni sem chodí se mnou, tak co by měli říkat...*“

D3: „*Mamka se ptala tety a ta jí řekla, že sestřenka tady taky chodí a že jak tam pro ni chodila, tak to vypadá v pohodě.*“ „*Všichni moji kámoši, se kterejma trávím odpoledne tady chodí, takže tak.*“

Na odpovědi D3 je pěkně vidět propojenost a blízké vztahy v rodině Romů.

Ch4: „Jo, nic na to neříkají, mamka je ráda, že se třeba neflákám doma.“ „No nic, oni chodí se mnou.“

D4: „Většinou ani neví, že sem chodím, ale asi by jim to bylo jedno.“ „Nic, chodí sem se mnou.“

Ch5: „No mamka mi vždycky řekne, ať nezlobím a jsem hodnej.“ „No tak oni sem chodí taky, takže sme tady tak pořád spolu...tady nebo venku.“

D5: „Jo, jsou rádi, že aspoň nejsem v tom parku pořád jenom.“ „Tak holky sem chodí se mnou.“

Z odpovědí můžeme vyvodit závěr, že ve většině případů jsou rodiče rádi, že děti tráví svůj volný čas smysluplně. Setkala jsem se ale i s odpovědí, že rodiče ani nevědí o tom, kde jejich dítě je. Na druhou část otázky odpověděli respondenti jednoznačně. Všichni jejich kamarádi chodí do klubu s nimi.

Kategorie 7: Trávení volného času mimo klub

Vlastnosti	Dimenze
s rodiči	občasné
s kamarády	velmi časté

Tuto kategorii jsem taktéž zvolila proto, aby mi pomohla nalézt odpověď na jednu z výzkumných otázek. První zvolenou vlastností je **s rodiči** s přiřazenou dimenzí **občasné**. Další vlastností je **s kamarády**, s přiřazenou vlastností **velmi časté**. Respondenti odpovídali na otázky: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“, „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“, „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“, „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“.

Ch1: „Noo, tak hlavně s klukama.“ „No, občas, když je pěkný počasí, tak jezdíme na výlety. Do ZOO a tak. Hry doma žádný nehrajeme, protože tata je v práci a mama musí vařit a starat se o nás.“ „Chodím s těma kámošama do parku, do Šantovky. Hrajeme spolu fotbal.“ „No tak, asi jak každé kluk, tak fotbal že...a rád někdy aji běhám, to mě baví. Chtěl bych se tomu aji trošku věnovat, ale to bych musel běhat fakt hodně, a to už by mě tolik nebavilo.“

Ch2: „No hlavně s kamošema.“ „Jo. Noo, já nevím...třeba jdeme do parku a tak.“ No buď sem někde venku s kamarádama, nebo sem doma. Doma hraju hry, country strike a tak.“ „No hlavně fotbal a parkur s klukama. Už to děláme od malička.“

Na odpovědích chlapců jde vidět zájem o sport, především o fotbal a parkur.

D1: „No s těma kamarádkama a sestřenicemi.“ „Jo. My chodíme ven a hodně se projíždíme autem, jenom tak třeba do obchodu. I k tetě jezdíme autem, nebo třeba ke strejdovi do Brna.“ „No já jsem třeba doma a nebo u tety. Totiž, moje teta a moje maminka jsou sestry vlastně, a ona má 4 dcery, se kterýma si hraju. Oni sem taky někdy chodí, ale spíš chodí do toho druhého klubu tady.“ „No ráda chodím ven s kamarádkama.“

Ch3: „Vidělas tam takovyho toho kluka? Tak s nim, my tak jezdíme ven a tak no.“ „Joo, joo. My sme byli v Praze teď...A byli sme aji v Řecku...“ „Tak já mám kolo že, takže jezdíme s klukama na kole...nejsem furt sám, jsem pořád s kamarádama. Třeba na rampy chodíme skákat.“ „Fotbal a hokej hlavně. Já totiž hraju za HC Olomouc víš...“

D2: „S těma kamošema.“ „Jo, ale hodně málo...mě to s nima nebaví, nemám si s nima co říct. Hlavně se díváme na televizi.“ „Dívám se doma na telku nebo jsem v parku s ostatníma.“ „Jo, zpívám...a hodně dobře si myslím, to mě baví.“

D3: „To už jsem říkala několikrát, že s holkama.“ „Tak když jsem doma, tak jo...ale moc ne...Nejčastěji když jdeme třeba do obchodu nebo tak. Ale jako že bysme chodili na nějaké výlety, tak to ne.“ „Většinou jsem s holkama venku, buď jen tak někde kecáme nebo jsme na mobilech. Většinu času doma nejsem a jsem pryč, protože doma je nuda. Doma se jen dívám na telku, ale je tam hluk a lepší je to s děckama.“ „Baví mě mobil, poslouchání písniček a tancování.“

V dnešní době je volný čas hodně ovlivněn i technologiemi. Místo toho, aby svůj volný čas trávili smysluplněji, tráví ho na mobilech.

Ch4: „No s kamarádama...a nebo s dvojčatama.“ „Noo, spíš jako s dvojčatama co máme, protože se teď narodili, mají 9 měsíců. S rodičema jen občas. My třeba chodíme ven, na zmrzlinu...jezdíme nakupovat.“ „Noo, su doma, hraje na PlayStationu...nebo jdu ven s kamošema do parku.“ „Skáču parkur, to mě baví. A taky hraju fotbal s klukama.“

D4: „S kámoškama od nás z ulice.“ „Ne, to vůbec.“ „Jsem venku s děckama...v parku, sedíme...kouříme a tak noo.“ „Chodit ven s kamarádkama a možná i trochu zpěv.“

Ch5: „No s těma kamošema hlavně.“ „Jo, někdy taky. My třeba chodíme nakupovat, někdy jedeme na výlety k babičce a tam hrajeme vždycky karty...a mamka se mnou někdy chodí i do parku.“ „No já sem doma na počítači, nebo třeba hraju s klukama fotbal. Nebo posilujeme třeba.“ „No jenom to posilování teď.“

D5: „No s těma holkama.“ „To spíš ne, oni na to nemají čas...“ „No jsem s holkama v parku...tam sme třeba na houpačkách...nebo chodíme i k nám dom třeba se dívat na telku a povídat si no.“ „Jo, ráda vyrábím věci a maluju.“

Na první otázku všichni odpověděli jednoznačně – s kamarády. Na druhou otázku už byly odpovědi rozdílné. Rodiče většinou nemají čas, aby byli se svými dětmi. A pokud ano, jezdí většinou nakupovat. Na další otázku odpovídali, že tráví čas v parku, kluci skáčou parkur nebo hrají fotbal. Na poslední otázku ve většině případů odpověděli, že koníčky vyloženě nemají, jen je něco baví, např. fotbal a parkur.

4.6. Závěr praktické části

Pomocí otevřeného kódování jsem provedla analýzu všech provedených rozhovorů. Odpovědi jsem si rozdělila celkem do 7 kategorií, které mi lépe ukázaly odpovědi na výzkumné otázky.

První kategorie nese název: Motivace k první návštěvě klubu. Cílem této kategorie bylo zjistit, co vedlo děti k první návštěvě. Nejčastější odpovědi byli počítače a kamarádi. Je hezké, že pro děti má přátelství velký význam. **Druhá kategorie** má název: Oblíbené činnosti v klubu. Pomocí této kategorie se mi podařilo získat odpovědi na hlavní výzkumnou otázku, což je motivace dětí k návštěvě NZDM. **Třetí kategorie** nese název: Vnímání pracovníků klubu a důvěra v ně. Bylo důležité zjistit, zda děti pracovníkům věří. Velmi často odpovídali, že věří. Což je velmi důležité pro příjemnější atmosféru v klubu. **Čtvrtá kategorie** má název: Změna života s ohledem na návštěvu klubu. Zajímalo mě, zda se dětem změnil život od doby, co navštěvují klub. Nejčastěji odpovídali, že se nic nezměnilo, což jsem i předpokládala. Název **páté kategorie** je: Ovlivnění života navštěvováním klubu. V této kategorii jsem chtěla zjistit, zda si děti myslí, že navštěvování klubu a program v něm, je může ovlivnit v dalším životě. Děti nad touto otázkou moc nechtěli přemýšlet, proto odpovídali velmi stručně. **Šestá kategorie** nese název: Reakce rodičů a kamarádů na navštěvování klubu. Tato kategorie koresponduje s výzkumnou otázkou: Jaké jsou reakce okolí dítěte na navštěvování NZDM. Chtěla jsem zjistit nejen reakce rodičů, ale i kamarádů. U této kategorie jsem se s negativními odpověďmi moc nesešla. **Poslední, kategorie** nese název: Trávení volného času mimo klub. Tato kategorie byla v mé bakalářské práci velmi důležitá. Bylo důležité zjistit, jak, a s kým děti tráví svůj volný čas, když zrovna nejsou v klubu. Překvapením bylo, že trávení volného času s rodiči je velmi málo časté a neoblíbené.

V následujících řádcích naleznu odpověď na výzkumné otázky.

Jaká je motivace dětí k návštěvě NZDM?

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku je následující. Děti chodí do klubu především proto, aby se nenudili. Mají zde spoustu kamarádů a možností vyžití. Pracovnice jim zde mohou pomoci s úkoly a s problémy, se kterými se děti potýkají. Je zarážející, že svůj volný čas netráví s rodiči, ale spíše s kamarády. Jelikož rodiče jsou velmi důležití v tomto období života.

1. Co přináší návštěva NZDM dětem z hlediska jejich subjektivního vnímání?

Tato otázka byla rozdělena na více podotázek. Zařadila jsem do této otázky vnímání pracovníků klubu a otázky, nad kterými se dotazovaní museli více zamyslet. I když jsem si myslela, že se děti více zamyslí, spletla jsem se. Chtěli mít rozhovor rychle za sebou, proto odpovídali stručně. Klienti NZDM jsou v klubu spokojeni. Pracovníky klubu vnímají pozitivně, a jsou rádi, že mají kde trávit svůj volný čas.

2. Jaké jsou reakce okolí dítěte na jeho navštěvování NZDM?

Tuto otázku jsem si rozdělila na 2 podotázky – reakce rodičů a reakce kamarádů. Rodiče jsou ve většině případů rádi, že jejich děti tráví volný čas smysluplně a nepoflakují se stále v parku. Objevili se i odpovědi, kdy rodiče nemají tušení, kde jejich dítě je. V druhém případě, reakce kamarádů nejsou žádné. Všichni kamarádi dotazovaných navštěvují klub spolu s nimi.

3. Jak tráví děti, navštěvující NZDM, svůj volný čas?

Na tuto otázku byli téměř jednoznačné odpovědi. Děti tráví svůj volný čas zejména se svými kamarády někde v parku. Kluci hrají fotbal, holky si povídají. S rodiči děti tráví svůj volný čas v době, kdy jedou nakupovat, protože rodiče nemají na děti více času.

Bohužel ale nemůžu říct, že by byli klienti upovídaní. Základní informace, které jsem potřebovala k otevřenému kódování, mi sice poskytli, ale sdílnější nebyli. Bylo vidět, že nejsou moc zvyklí svěřovat se lidem, a to hlavně cizím. Nejen, že jsem realizovala rozhovory, ale strávila i zbývající čas s klienty v klubu a skvěle se s nimi bavila.

Při vypracování praktické části mé bakalářské práce mě hodně překvapily rozhovory s dětmi. Zaujalo mě, že sdílnější byli chlapci. Dívky byly naopak o něco zdrženlivější, a překvapivě i drzejší. Kluci vypadali, že jsou rádi, že si s nimi někdo chce popovídat. Možná to nevyplývá z pouhých prepisů, ale při osobním setkání to na mě tak působilo.

V prepisech rozhovorů můžeme vidět, že rodina je pro Romy opravdu důležitá. Jak jsem uvedla v charakteristice výzkumného souboru, matka je ta, která se stará o domácnost a otec rodinu zabezpečuje materiálně. To mi řekli i děti při samotných rozhovorech. Také mě potěšilo, jak by některé děti uvítali možnost chodit do klubu i o víkendu. Myslím si, že je to velmi dobrá zpětná vazba na práci pracovníků klubu. Myslím si, že v budoucnosti se kluby stanou ještě více populárnější, než nyní mezi dětmi jsou.

ZÁVĚR

Má bakalářská práce s názvem „Motivace dětí staršího školního věku pro návštěvu NZDM“ je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části byly zvoleny 4 teoretické cíle. Prvním cílem bylo charakterizovat volný čas. Volný čas je v tomto případě velmi důležitý. Abych mohla zjistit motivaci dětí pro návštěvu nějakého volnočasového zařízení, je potřeba se seznámit s volným časem. Volnému času je věnována celá první kapitola, ve které jsme se dozvěděli základní vymezení, pohledy více autorů na volný čas, či faktory ovlivňující trávení volného času. Neméně důležitou podkapitolou zde je i rizikové trávení volného času. Právě NZDM a podobné zařízení se snaží rizikovému trávení volného času předcházet.

Druhým cílem bylo popsat nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Tento cíl se podařilo splnit ve druhé kapitole. Bylo důležité vysvětlit, co NZDM znamená. Seznámit ostatní s historií NZDM a obeznámit je s fungováním a činností NZDM. Tato kapitola byla také velmi důležitá, jelikož pojem NZDM je obsažen již v názvu této práce.

Třetí teoretickým cílem byla vymezit období dětí staršího školního věku. Tento cíl jsem naplnila ve třetí kapitole. Bylo stěžejní charakterizovat toto vývojové období, jelikož respondenty v praktické části byly děti staršího školního věku. Ve třetí kapitole jsem se i krátce věnovala „Motivaci“, aby bylo jasné, co vlastně motivace znamená.

V praktické části jsem si zvolila 3 praktické cíle. Prvním je popsat metodologii praktické části. Ta je ve čtvrté kategorii, kde je charakterizován, jak kvalitativní výzkum, tak i otevřené kódování, pomocí kterého byly analyzovány rozhovory.

Druhým praktickým cílem bylo charakterizovat výzkumný soubor. Ten je také charakterizován ve čtvrté kapitole. V této kapitole je krátce popsán způsob života Romů, jelikož děti, se kterými byly rozhovory vedeny, jsou romského etnika.

Třetím, posledním, praktickým cílem bylo zodpovědět výzkumné cíle (výzkumné otázky). Ty jsem si zvolila celkem 4 – jeden hlavní, a 3 takové podcíle. Hlavní výzkumný cíl nese název: Jaká je motivace dětí k návštěvě NZDM, a zároveň koresponduje s názvem této práce. Tento výzkumný cíl se podařilo zodpovědět pomocí polostrukturovaných rozhovorů v praktické části.

Další 3 podcíle také byly zodpovězeny na základě provedených rozhovorů v praktické části a následným kódováním.

Bakalářská práce našla odpověď na hlavní výzkumné otázky, které jsem si zvolila na začátku této práce. Děti staršího školního věku navštěvují NZDM hlavně proto, aby měli kde trávit svůj volný čas. Rodiče z nějakých, mně neznámých, důvodů, nemají většinou na své děti čas. Což je velká škoda. Hlavně rodiče jsou těmi, kdo by měl s dětmi trávit volný čas a věnovat se jim.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČAS – Česká asociace streetworkerů

ČR – Česká republika

IQ – inteligenční kvocient

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

SOU – střední odborné učiliště

SŠ – střední škola

ZŠ – základní škola

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Bibliografie:

BALVÍN, J. Volný čas a jeho využívání při výchově romských dětí romskými pedagogickými asistenty. In *Manuál pro romské pedagogické asistenty*. Šotolová, E., Kroupová, A. 1. vydání. Praha: Himanitas-Profes, 2000. s. 45-46.

BINAROVÁ, I. In ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

ČECHLOVSKÝ, J., RACEK, J. *Kontaktní práce: Kořeny vzniku nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v České republice*. ČAS, 2007. ISBN 978-80-254-4001-8.

DUMAZEIDER, J. *Ver sune civilisation du loisir?*, Paříž, 1962. In: FILIPCOVÁ, B. *Člověk, práce, volný čas*. Praha: Svoboda, 1966.

ERIKSON, E. H. *Dětství a společnost*. Praha: Argo, 2002. ISBN 80-7203-380-8.

FILIPCOVÁ, B. *Člověk, práce, volný čas*. Praha: Svoboda, 1966.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: Současné trendy*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN: 80-7367-040-2.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, 1. vydání. ISBN 80-7178-927-5.

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN: 80-7178-535-0.

KRATOCHVÍLOVÁ, E. *Volný čas a prevencia sociálno-patologických javov u detí a mládeže*. In *Socialia 2000 – Mládež a volný čas*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. ISBN 80-7041-760-9.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada. 2006. Psyché (Grada). ISBN: 80-2471-284-9.

LOKŠA, J., LOKŠOVÁ, I.: *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999. Pedagogická praxe. ISBN: 80-7178-205-X.

- MATĚJČEK, Z., KREJČÍŘOVÁ, D. *Co děti nejvíc potřebují*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-802-6203-988.
- MATOUŠEK O. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přepracované. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.
- NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Academia: Academia, 1996. ISBN: 80-200-0592-7.
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
- NEČAS, C. *Romové v České republice včera a dnes*. 4. dopl. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1999. ISBN: 80-7067-952-2.
- NOVOTNÁ, L. a kolektiv. *Vývojová psychologie*. 3. vyd. v Plzni: Západočeská univerzita, 2004. ISBN: 80-7043-281-0.
- PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN: 80-7178-295-5.
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN: 978-80-718-4569-0.
- PIAGET, J. *Psychologie inteligence*. Přeložil František JIRÁNEK. Praha: Portál, 1999. Studium (Portál) ISBN: 80-7178-309-9.
- PŘÍHODA, V. *Ontogeneze lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: SPN, 1983. Učebnice vysokých škol (SPN).
- SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN: 80-7229-042-8.
- SPOUSTA, V. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: Úvod do studia pedagogiky volného času*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1994.
- STRAUSS, A. L., CORBIN, J. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN: 80-8583-460-X.
- ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
- ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme – je o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Praha: Portál, 1998. ISBN: 80-7178-250-5.

VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-901737-9-9.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*, 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN: 978-80247-1428-8.

Internetové zdroje:

Jakým způsobem pracujeme, NZDM, *SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o.p.s. » Věříme, že to dokážete!* [online]. Copyright © 2018 SPOLEČNĚ. [cit. 05.04.2018]. Dostupné na: http://jekhetane.cz/?page_id=440

MPSV.CZ: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/>

NZDM v Olomouci. NZDM v Olomouci [online]. Copyright © 1995 [cit. 05.04.2018]. Dostupné z: <http://nzdmkudykam.podaneruce.cz/>

Pojmosloví NZDM. *Pojmosloví NZDM* [online]. Dostupné z: http://www.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1448

Romové v České republice [online]. Copyright © Český rozhlas [cit. 05.04.2018]. Dostupné z: <http://romove.radio.cz/cz/>

Sociologický časopis: *Homepage – Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. Copyright © [cit. 05.04.2018]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/85d4c642302e727780a1d4699a03f6a427337973_Volny%20ocas.pdf

Společnost Podané ruce o.p.s. ...na cestě ke svobodě. *Společnost podané ruce o.p.s. ... na cestě ke svobodě* [online]. Copyright © 1995 [cit. 05.04.2018]. Dostupné z: <http://www.podaneruce.cz/>

SYROVÝ, J. [online]. Dostupné z: http://www.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1448

Ostatní zdroje:

Vyhláška 505/2006 Sb. §27, v účinném znění ke dni 31.12.2011.

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění.

SEZNAM PŘÍLOH

1. NZDM v Olomouci
2. Příprava na polostrukturovaný rozhovor
3. Přepisy rozhovorů

PŘÍLOHY

Příloha 1 – NZDM v Olomouci

Jelikož v praktické části spolupracuji s klienty z NZDM v Olomouci, v následující příloze bych se ráda věnovala právě tomuto zařízení. NZDM v Olomouci funguje pod záštitou společnosti Podané ruce.

Společnost Podané ruce

Organizace Podané ruce je nezisková organizace, která pomáhá lidem v náročných životních situacích. A to zejména v oblasti závislostí a v oblasti práce s mládeží. Společnost vytváří preventivní, podpůrné a intervenční služby, pomocí kterých hledají a vytváří cestu k sociální, zdravotní a osobní stabilizaci klientů. V potaz berou kvalitu života klientů a jejich osobní spokojenost. Organizace funguje v ČR již od roku 1984, kdy se postupně vyvíjí a zdokonaluje. Po celé České republice má organizace otevřené např. NZDM, Kontaktní centra, Terapeutická centra, Doléčovací centra a angažuje se v oblasti primární prevence či terénních programech (Společnost Podané ruce).

Základní informace

NZDM v Olomouci poskytuje zázemí, podporu a odbornou pomoc lidem ve věku 10-26 let, kteří jsou v obtížné životní situace a žijí v Olomouci a jeho okolí. Nabízí služby, které jsou ukotveny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Služby NZDM v Olomouci jsou anonymní, bezplatné a dobrovolné.

Součástí klubu je klubová místnost, kde klienti tráví svůj volný čas a mohou hrát různé společenské či deskové hry. Dále klub tvoří studio. Zde mohou klienti zpívat, hrát na hudební nástroje a nahrávat. Dále klub tvoří herna, výtvarná dílna a hudební dílna – neboli zkušebna s hudebním vybavením. Pomocí těchto dílen mohou klienti rozvíjet své kreativní dovednosti a schopnosti. Klub nabízí možnost využít počítač s možností bezplatného připojení k internetu, kulečnick, stolní fotbal a pingpongový stůl.

Mezi dlouhodobé cíle služby patří vytvoření bezpečného prostoru pro cílovou skupinu, podpora dospívajících ve zvládání krizí a obtížných situací v jejich každodenním životě. Pracovníci klubu se snaží vhodně a srozumitelně podávat uživatelům potřebné informace, které se týkají rizikového chování mládeže, mezi něž konkrétně patří: promiskuitní chování, nechráněný pohlavní styk, rizika pohlavně přenosných nemocí, neplánované rodičovství, postihy za přestupky a trestné činy, trestní odpovědnost, problematika závislostí. Dále se pracovníci snaží o podporu uživatelů v dosažení jejich nejvyššího možného vzdělání a zařazení

na trhu práce. Mezi poslední hlavní cíl patří osvojení schopnosti aktivně a smysluplně trávit volný čas (NZDM v Olomouci).

Mezi služby, které NZDM v Olomouci poskytuje, patří: nabídka volnočasových aktivit, aktivity primární prevence, vzdělávací aktivity, doučování, kontaktní práce, situační intervence, informační servis, sociální poradenství, pomoc v krizi, doprovodná práce, kontakt s institucemi ve prospěch uživatele, zprostředkování dalších služeb, případová práce, skupinová práce a práce s blízkými osobami (NZDM v Olomouci).

NZDM v Olomouci čerpá finance zejména z dotací. Mezi hlavní podporovatele patří:

- Úřad vlády České republiky a Rady vlády pro záležitosti romské menšiny,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR,
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR,
- Olomoucký kraj,
- Statutární město Olomouc,
- Ministerstvo vnitra (NZDM v Olomouci).

Pracovníci

- Mgr. Lukáš Carlos Hrubý – odborné vedení služby, odborný ředitel
- David Bezdomnikov – vedoucí oddělení NZDM
- Dušan Gajdošík – vedoucí služby NZDM v Olomouci
- Bc. Andrea Petrášová – sociální pracovníce
- Bc. Denisa Šimková, DiS. – sociální pracovníce
- Mgr. Marie Lišková – pracovníce v sociálních službách
(NZDM v Olomouci).

Kontakt

NZDM v Olomouci

Dolní náměstí 38

Olomouc 779 00

Tel.: + 420 775 868 569

E-mail: nzdm.ol@podaneruce.cz

Provozní doba

Pondělí	14 – 18 hodin
Úterý	14 – 18 hodin
Středa	14 – 18 hodin
Čtvrtek	12 – 17 hodin (možnost individuálních konzultací)
Pátek	14 – 17 hodin

(NZDM v Olomouci).

Příloha 2 – Příprava na polostrukturovaný rozhovor

Výzkumné otázky:

1. **Jaká je motivace dětí k návštěvě NZDM?**
2. Co přináší návštěva NZDM dětem z hlediska jejich subjektivního vnímání?
3. Jaké jsou reakce okolí dítěte na jeho navštěvování?
4. Jak tráví děti, navštěvující NZDM, svůj volný čas?

Konkrétní otázky:

- **Analytické otázky:**
 1. Jaké je tvé pohlaví?
 2. Kolik je ti let?
 3. Jakou navštěvuješ školu?
- **K otázce č. 1:**
 4. Jak ses dozvěděl o klubu?
 5. Co tě vedlo k první návštěvě klubu?
 6. Popiš mi svoji první návštěvu.
 7. Jak dlouho do klubu chodíš?
 8. Jak často do klubu chodíš?
 9. Za jakým účelem chodíš do klubu? (školní příprava, kamarádi,...)
 10. Poznal jsi díky klubu nové kamarády?
- **K otázce č. 2:**
 11. Co se ti na klubu líbí nejvíc?
 12. Je něco, co bys na klubu změnil?
 13. Jak vnímáš pracovníky klubu?
 14. Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?
 15. Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?
 16. Myslíš si, že může klub ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě určitým směrem?
 17. Jak bys trávil svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?
- **K otázce č. 3:**
 18. Pověz mi něco o tvé rodině. (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče...)
 19. Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?
 20. Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?

- **K otázce č. 4:**

21. S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?
22. Trávíš volný čas i s rodiči? Jak? (výlety, společenské hry,...)
23. Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?
24. Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?
25. Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?
26. Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?
27. Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?
28. Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?

Příloha 3 – Přepisy rozhovorů

Rozhovor č. 1

První rozhovor jsem provedla s chlapcem, který má 11 let. V přepisu jej budu označovat jako Ch1.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

Ch1: „Na základku tady v Olomouci. Chodím do šesté třídy.“

Já: „Jak ses dozvěděl o klubu?“

Ch1: „O klubu mně řekl bratranec, on je starší a taky sem chodí.“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

Ch1: „Ehm, počítače.“

Já: „Proč zrovna počítače?“

Ch1: „Protože my měli doma počítač, ale on se nám rozbil, takže teďka si budeme kupovat nový.“

Já: „Takže když budete mít doma počítač, tak sem přestaneš chodit?“

Ch1: „Nee, já tady budu furt chodit. Kvůli fotbalku.“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

Ch1: „No prostě jsem přišel do klubu, ehm...a Anička, ta co tady pracovala, tak mi ehm...mě pozdravila, že jsem prej nový a ehm...ptala se mě na jméno, a navrhla mi tykání a pak se aji ona seznámila...no a to, dál si to už nepamatuju.“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

Ch1: „No, tak 2 až 3 roky.“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

Ch1: „No vlastně skoro vždycky, když je otevřený.“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

Ch1: „Mám tady kámoše, bavím se tady. Noo, a taky kvůli tomu fotbalku, jak sem říkal. A taky kvůli hrám. Prostě je tady zábava, baví mě to tady.“

Já: „Poznal jsi díky klubu nové kamarády?“

Ch1: „Ani ne, všechny už jsem znal.“

Já: „Co se ti na klubu nejvíc líbí?“

Ch1: „Fotbálek, pracovníci a studio, ve kterém můžeme nahrávat a zpívat. Já tady používám takovej DJ koutek. To je takovej trojúhelník a tam si skládám písničky...Pak se mně tady líbí hry, našel sem tady spoustu nových, který jsem dřív neznal.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnil?“

Ch1: „No chtěl bych tady přidat ještě víc pracovníků, abych si s něma mohl víc povídat. Když je tady totiž hodně děcek, tak na nás nemají tolik času. A taky bych chtěl víc počítačů a delší čas na počítačích, protože 20 minut je hodně málo.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

Ch1: „Beru je jako velky kamarády.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

Ch1: „Jo, tak tu mám velkou. Klidně bych se jim svěřil, když bych měl třeba nějaký problémy, ale ty teď žádný nemám.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

Ch1: „Ani ne, je stejnej.“

Já: „Myslíš si, že může klub ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě určitým směrem?“

Ch1: „Jo, to určitě může. Mejdáme tady hodně programů, který nám ukazují, co je špatně...a pak taky ty, no jak se to jmenuje...jo workshopy. A to je dost dobrý.“

Já: „Jak bys trávil svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

Ch2: „Já bych si asi našel jinej klub, baví mě to tady totiž.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče,...)

Ch1: „Bydlíme v paneláku tady v Olomouci. S mamou a tatou. Mám mladšího brácha, ten má 2 roky, tak si s ním někdy hraju. Pak mám taky jednu sestru, ta má 8 let. Ségra sem nechodí, ale asi bude jak jí bude 10. Ale já ju nesnáším, otravuje mě, leze mi na nervy. Tata chodí do práce, kope někde v baráku, tak to má dobrý...ale teď má volno. A mama musí vařit a starat se o nás.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

Ch1: „No, asi nic. Jsou rádi, že se aspoň zabavím, a že se nenudím.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

Ch1: „Niic, oni chodí se mnou.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

Ch1: „Noo, tak hlavně s klukama.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

Ch1: „No, občas, když je pěkný počasí, tak jezdíme na výlety. Do ZOO a tak. Hry doma žádný nehrajeme, protože tata je v práci a mama musí vařit a starat se o nás.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

Ch1: „Jo, to ví. Všechno. By mě zabili, kdybych jim to neříkal.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

Ch1: „Chodím s těma kámošama do parku, do Šantovky. Hrajeme spolu fotbal.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

Ch1: „No tak, asi jak každej kluk, tak fotbal že...a rád někdy aji běhám, to mě baví. Chtěl bych se tomu aji trošku věnovat, ale to bych musel běhat fakt hodně, a to už by mě tolik nebavilo.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

Ch1: „No, nabízí, ale já nikam nechodím. Nechci.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jakou jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

Ch1: „Trošku.“

Já: „Jak moc velkou trošku?“

Ch1: „Tak 14%, někdy kouřím. Ale alkohol nikdy, fuj. A ani to zkusit nechcu. Ani drogy. Až budu starší, tak si třeba dám někdy víno, ale drogy nikdy.“

Já: „A kde bereš cigarety?“

Ch1: „Vždycky kámoši to koupí, oni jsou velcí, tak si všichni myslí, že mají 18, tak jim to prodají.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

Ch1: „Ani ne.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

Ch1: „Jo, nemáš vůbec zač, bavilo mě to.“

Rozhovor č. 2

Druhý rozhovor jsem provedla s chlapcem, který má 12 let. V přepisu jej budu označovat jako Ch2.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

Ch2: „Do šesté třídy tady v Olomouci...sem měl být už v sedmé, ale propadl jsem z matematiky...ta mi nejde.“

Já: „Jak dozvěděl o klubu?“

Ch2: „Ehm, o klubu mi řekli kamarádi, kteří sem chodili už dřív.“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

Ch2: „Já nevím, prostě sem potřeboval pomoc s úkolama a taky sem chtěl poznat nové kamoše.“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

Ch2: „To už je dlouho, už si to nepamatuju.“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

Ch2: „Tak 3-4 roky.“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

Ch2: „No vlastně skoro každý den, když třeba..nevím..když něco potřebuju, tak sem chodím jako někdy často, ale když jako nějaký důvody třeba s rodičema nebo tak, tak to chodím míň.“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

Ch2: „No aby mi pomohli s těma úkolama, za kamošema a taky hlavně abych se doma nenudil.“

Já: „Poznal jsi díky klubu nové kamarády?“

Ch2: „Jo, některý sem poznal, ale některý sem už znal z venku. Vlastně jsme díky klubu super parta.“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

Ch2: „Ehm, všechno...počítače, kamoši, fotbal, pinet...a tak no.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnil?“

Ch2: „Jo, aby bylo otevřeno dýl, to by bylo lepší.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

Ch2: „Jako mám je rád.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

Ch2: „Joo, někdy jim věřím, ale někdy taky ne, protože si někdy dělají srandu. Ale tajemství bych jim svěřil.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

Ch2: „Joo, úplně všechno se změnilo, hlavně já. Ale to tě neřeknu, to je moje věc.“

Já: „Myslíš si, že může klub ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě určitým směrem?“

Ch2: „Ty tak to nevím...ale tak asi jo...protože když tě třeba dospělej člověk řekne, že to nemáš dělat, tak to neděláš, že jo...je to jiný, než když tě to řekne kamoš, před tím se chceš předvádět.“

Já: „Jak bys trávil svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

Ch2: „To nevím, asi bych chodil do jinýho klubu.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče,...).“

Ch2: „Noo, tak bydlíme tady kousek odsud...v paneláku...mám 4 sourozence...jako mám je rád, ale občas se hádáme. Tata pracuje jako zedník, ale mama nepracuje, protože se musí o nás starat.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

Ch2: „Jako jsou rádi, že se tady třeba dozvím nové věci...že třeba mi pomáhají s úkolama, no ale já už sem moc nechodím s úkolama, protože mi s nima pomáhá maminka doma.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

Ch2: „No vlastně nic, protože sem chodí všichni taky.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

Ch2: „No hlavně s kamošema.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

Ch2: „Jo. Noo, já nevím..třeba jdeme do parku a tak.“

Já: „Co děláte v parku?“

Ch2: „Na houpačky jdeme.“

Já: „Jezdíte i na výlety?“

Ch2: „Noo, třeba tak k tetě.“

Já: „Hrajete i nějaké společenské hry?“

Ch2: „Noo, spíš ne, mě to tak jako nebaví vůbec.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

Ch2: „Jo, jako neříkám jim úplně všechno, ale teď třeba ví, kde jsem.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

Ch2: „No buď sem někde venku s kamarádama, nebo sem doma. Doma hraju hry, country strike a tak.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

Ch2: „No hlavně fotbal a parkur s klukama. Už to děláme od malička.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

Ch2: „Teď mě chce mamka přihlásit do fotbalu, tak půjdu v létě. A do parkuru ne, protože když mě vidí tak jako...ona ví, že to dělám, ale myslí si, že je to nebezpečný.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

Ch2: „Ne, to vůbec. Jako zkoušel sem kouřit, ale dusil jsem se. Nechutná mi to a škrábe to v krku.“

Já: „Je něco, co Tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

Ch2: „Ne, to ne.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

Ch2: „Jo, nemáš vůbec zač.“

Rozhovor č. 3

Další rozhovor jsem provedla s dívkou, která má 13let. V přepisu ji budu označovat jako D1.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

D1: „*Chodím do sedmé třídy na základku.*“

Já: „Jak ses dozvěděla o klubu?“

D1: „*Ukázala mi to tady kamarádka, která sem chodí.*“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

D1: „*Počítače. Doma sice počítač máme, ale bez internetu...a tady internet je.*“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

D1: „*No tak přišla jsem sem právě s tou kámoškou, která sem už chodila...seznámila jsem se s pracovníky a pak sem byla na počítači a hráli sme hry.*“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

D1: „*Asi 4 nebo 5 měsíců.*“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

D1: „*V úterý, a nebo v pátek. Záleží, jak mi to vychází a jak mám čas.*“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

D1: „*Kvůli těm počítačům hlavně.*“

Já: „Poznala jsi díky klubu nové kamarády?“

D1: „*Noo, ani ne, tady chodí už hodně mejch kamarádů...třeba sestřenice.*“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

D1: „*Všechno.*“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnila?“

D1: „*Ne, mně se tady líbí všechno. Ale třeba chodit sem o víkendy by bylo super.*“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

D1: „*Jo, mám je ráda všechny, jsou super.*“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

D1: „Jo, věřím jim hodně, protože už mi hodně dobře poradili, takže jim věřím.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

D1: „Nee, všechno je stejny.“

Já: „Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?“

D1: „Joo, tak to asi jo...třeba hodně děcek nemá čas dělat blbosti a jsme tady že...to je super, že něco takového existuje.“

Já: „Jak bys trávila svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

D1: „No já bych dělala to, co teď, když tady zrovna nejsem...třeba u tety byla.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče,...).“

D1: „No tak bydlíme v paneláku všichni. Mám 8 sourozenců, ještě mám i nevlastní..ale ti jsou dospělí už. A nejmenší brácha má 5 let. Je dobrý, že je nás tolik, aspoň je sranda doma.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

D1: „Ví o tom, ale nic neříkají.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

D1: „Oni sem chodí se mnou všichni.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

D1: „No s těma kamarádkama a sestřenicema.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

D1: „Jo. My chodíme ven a hodně se projíždíme autem, jenom tak třeba do obchodu. I k tetě jezdíme autem, nebo třeba ke strejdovi do Brna.“

Já: „A hrajete i nějaké společenské hry?“

D1: „Ne, já je neumím.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

D1: „Jo, říkám jim všechno. Ted' taky ví, že jsem tady. Protože maminka mi vždycky řekne, kdy mám přijít dom a já přijdu.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

D1: „No já sem třeba doma a nebo u tety. Totiž, moje teta a moje maminka jsou sestry vlastně, a ona má 4 dcery, se kterýma si hraju. Oni sem taky někdy chodí, ale spíš chodí do toho druhého klubu tady.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

D1: „No ráda chodím ven s kamarádkama.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

D1: „No to nevím, já se ve škole učím.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

D1: „Neee, vůbec nic, tata by mě zabil.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěla popovídat?“

D1: „Nic mě nenapadá.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

D1: „Jo, nemáš vůbec zař.“

Rozhovor č. 4

Další rozhovor jsem provedla s chlapcem, který má 13 let. V přepisu jej budu označovat jako Ch3.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

Ch3: „*Chodím tady kousek na základku do sedmé třídy.*“

Já: „Jak ses dozvěděl o klubu?“

Ch3: „*Kámošky mi o něm řekli a já sem tady pak začal chodit. Sem si tady už zvykl, takže se bavím se všema tady.*“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

Ch3: „*No já sem se vlastně jenom chtěl podívat, jak to tady vypadá a jak to tady je. A hlavně jsem se chtěl seznámit s těma pracovníkama..víš, oni tady jsou pořád jiní, se mění často. I děti, né jen pracovníci.*“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

Ch3: „*No to nepůjde, už tady chodím strašně dlouho, tak si to nepamatuju.*“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

Ch3: „*No vlastně už hrozně dlouho, protože sem tady začal chodit, když jsem měl 5 roků.*“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

Ch3: „*No každý den ne, ale třeba tak jednou za 2 dny.*“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

Ch3: „*Tak všechno různý...malovat si, hrát na počítači, rapovat. My rapujem, beetboxujem, už sme měli i hodně koncertů jakože tak...jako tady v klubu aji venku, tak sme to už zažili. Ale tak děláme tady všechno různý.*“

Já: „Poznal jsi díky klubu nové kamarády?“

Ch3: „*Joo, docela dost a jsem za to hrozně rád.*“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

Ch3: „No tak ti pracovníci, jakože jsou hodní...a pak jakože ty počítače že...a pak se mi tady líbí to studio co tady máme. Jako nemůžu říct, že se mi tady něco nelíbí. Vlastně akorát ti kluci, že jsou takoví zlí trošku na ty pracovnice...prostě takoví divní, se hrozně předvádí.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnil?“

Ch3: „No akorát ty kluky že, jinak asi nic.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

Ch3: „Joo, mám je hodně rád.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

Ch3: „Věřím jim hodně, několikrát mi pomohli, když sem měla nějaký problémy.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

Ch3: „Jo, je všechno lepší, protože jak sem chodím, tak sem se trochu zlepšil ve škole, mám i lepší známky, protože když potřebuju pomoct, tak oni mně pomůžou.“

Já: „Myslíš si, že může klub ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě určitým směrem?“

Ch3: „No to asi ne...já jsem takovej, že si nenechám do ničeho kecat. Všechno udělám tak, jak chci já.“

Já: „Jak bys trávil svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

Ch3: „Tak to nevím..nevím vůbec. Ale teďka můžu říct, že jedna paní je trochu..ona jako není nemocná, ale je tak trochu starší..a ona někdy potřebuje pomoct..tak já ji občas pomáhám, třeba vezmu ji tašku a tak že...a vždycky mi dá nějakou korunu za to, a to je fakt super.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině.“

Ch3: „Takže bydlíme tady kousek odsud, jak se prodávají ty hamburgery..tak naproti je barák a tam bydlíme. A jsme tam sami, to je super, to je jakoby naše. Tak nikdo vůbec nebydlí, protože jeden pán si na ostatní stěžoval, protože chlastali, tak je vyhodil a sme tam jakoby sami že...i zahradu tam máme. A sourozenců mám 6 a to je dobrý, mám je rád. Tatka pracuje jako zedník, teď ve fakultce staví modrou budovu, s klukama. A mamka je doma, ona by i ráda chodila do práce...ale ona říkala, že teď nemůže právě, protože na to nemá moc času. Aspoň že tata chodí do práce.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

Ch3: „Mama říkala, že je lepší, že sem chodím, protože se mně tady věnujou a tak že. Ale zas nechce, abych tady byl pořád.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

Ch3: „No, oni sem chodí se mnou.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

Ch3: „Vidělas tam takovyho toho kluka? Tak s nim, my tak jezdíme ven a tak no.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

Ch3: „Joo, joo. My sme byli v Praze ted', na vycházce sme se tam byli podívat. A byli sme aji v Řecku, tam to bylo nádherny..to moře a tak.“

Já: „Hrajete doma i nějaké hry?“

Ch3: „Joo, hrajeme. Ale spíš s tat'kou. Protože mamka nemá tolik času, ona se spíš tak pořád stará a tak, jako o nás víš. Nás je víc, tak musí.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

Ch3: „Jo, ví to. Ona třeba mamka mi dá čas, kdy mám přijít dom, a já přijdu. Třeba když jdu do školy ráno, tak mně řekne, kdy mám přijít na oběd..no a po obědě mně pak řekne, kdy mám přijít dom zas večer.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

Ch3: „Tak já mám kolo že, takže jezdíme s klukama na kole...nejsem furt sám, jsem pořád s kamarádama. Třeba na rampy chodíme skákat.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

Ch3: „Fotbal a hokej hlavně. Já totiž hraju za HC Olomouc víš...třeba budu jednou slavněj aji.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Chodíš do nějakého?“

Ch3: „Jo, nabízí..no ale já tam nechodím, protože mám ten hokej. Když bych chodil, tak bych to už nestíhal.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

Ch3: „Ne, já nekouřím, nedělám takovy blboviny. Vůbec nikdy nic.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

Ch3: „Ne, ne to, já jsem spokojenej.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

Ch3: „Jo, nemáš vůbec zač.“

Rozhovor č. 5

Další rozhovor jsem provedla s dívkou, která má 14 let. V přepisu ji budu označovat jako D2.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

D2: „Na základku, a chodím do 7. třídy...sem měla být už v 8., ale propadla jsem jednou z matiky.“

Já: „Jak ses dozvěděla o klubu?“

D2: „Řekli mně o něm kamarádi...oni sem taky chodí.“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

D5: „Mo, hlavně jsem chtěla poznat další lidi, kteří jsou stejní jako já.“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

D2: „Ty, to už je dlouho, tak si to moc nepamatuju...ale tak přišla sem...holky nahoře, to tady byly ještě jiný, tak mě přivítaly, řekly ostatním, že jsem tady nová...a řekli mně, jak to tady chodí.“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

D2: „Tak 3-4 roky.“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

D2: „To vím přesně, 2x týdně.“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

D2: „Mám tady plno kamošů, a taky ty počítače jsou tady super.“

Já: „Poznala jsi díky klubu nové kamarády?“

D2: „Jo, hodně...ale plno jich znám už aji z venku.“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

D2: „Ehm...tak že sem tady poznala pár novejších lidí, je to tady jako celkově pěkný, že...barevný a tak. Líbí se mně, že sem můžeme vlastně přijít skoro furt.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnila?“

D2: „To asi ne...kdyby se mně tady něco nelíbilo, tak sem nechodím.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

D2: „Jsou fajn.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

D2: „Já ani nevím, moc se s něma nebavím...ale tak nějaký problém bych jim třeba řekla...ale tajemství asi spíš ne.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

D2: „Noo, tak to asi pořádně ne, ale aspoň mám kam chodit po škole...že jo, třeba když prší.“

Já: „Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměřovat tě jinam?“

D2: „To nevím...já si myslím, že bychom si neměli do ničeho nechat kecat...je naše věc, co děláme.“

Já: „Jak bys trávila svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

D2: „Noo, asi by se to moc nezměnilo...vysedávala bych s kamošema v parku...to nás baví.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče,...).“

D2: „Noo, tak mám 3 sourozence, všichni jsou mladší. Bydlíme tady kousek v paneláku. Je blbý mít víc sourozenců, protože nemám pokoj sama pro sebe. No a rodiče nepracují. Dostáváme peníze ze sociálky, to nám stačí.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

D2: „neví to, neříkám jim, co dělám.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

D2: „No tak oni sem chodí se mnou, tak co by měli říkat...“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

D2: „S těma kamošema.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

D2: „Jo, ale hodně málo...mě to s nima nebaví, nemám si s nima co říct. Hlavně se díváme na televizi.“

Já: „Jezdíte i na výlety?“

D2: „Ne, to ne...nemáme na to čas, mama se pořád stará o rodinu.“

Já: „Hrajete i nějaké společenské hry?“

D2: „Ne, nemáme doma žádný hry.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

D2: „Neví, neptají se mě na to, tak proč bych jim to říkala.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

D2: „Dívám se doma na telku nebo jsem doma v parku s ostatníma.“

Já: „Co děláte v parku?“

D2: „No tak většinou si jen tak sedneme na lavky, kouříme, kecáme a tak no.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

D2: „Jo, zpívám...a hodně dobře si myslím, to mě baví.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

D2: „Jo, asi jo...ted' nevím, ale já nikam nechodím.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

D2: „Jo, kouřím od 11 let...vlastně kouříme všichni z naší party.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

D2: „Ne, já se moc cizím nesvěřuju.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

D2: „Jo, nemáš vůbec zač.“

Rozhovor č. 6

Další rozhovor jsem provedla s dívkou, která má 12 let. V přepisu ji budu označovat jako D3.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

D3: „*Chodím do školy tady v Olomouci, do 7.třídy*“

Já: „Jak ses dozvěděla o klubu?“

D3: „*Dovedla mě do něj kámoška z baráku. Řekla mi, že tam chodí i další děcka od nás a že je to tam docela v klidu. Jako prvně se mi sem moc nechtělo, protože jsem si říkala, že to tady bude divné a že na nás budou pořád rvát a nebudeme moct si volně užívat zábavy. Pak mě ale přemluvila a šla jsem s ní.*“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

D3: „*Jak říkám, kámoška mě přemluvila, abych sem šla.*“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

D3: „*Vlastně jsem se tu hned cítila dobře, protože jsem zjistila, že tady je strašně moc děcek od nás, se kterými se normálně před barákem nebo vevnitř potkávám. Bylo super, že nás nikdo moc neomezoval a vlastně to je super místo pro pokec s ostatními.*“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

D3: „*Ani už nevím, jak to je dlouho. Ale nějaký ten rok už to je. Asi dva nebo tři.*“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

D3: „*No většinou se sem stavujeme s holkama hned po škole. Máme to totiž při cestě. Takže tím pádem jsme tady několikrát do týdne.*“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

D3: „*Můžu být na počítači, můžu si s ostatníma popovídat, když potřebuju, tak mi pracovnice pomůžou se školou, s úkoly a tak. Je to super místo, kde mám v podstatě klid a kde můžu najít i pomoc a radu.*“

Já: „Poznala jsi díky klubu nové kamarády?“

D3: „*No hodně děcek jsem znala, ale hodně nových jsem poznala. I když jsem je třeba znala od vidění, tak jsem se s nimi nikdy nebavila, takže mám teď moc kámošů.*“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

D3: „Že je to tady v klidu, že pracovnice nic nehrotí a už nás znají, takže si s nimi pokecáme.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnila?“

D3: „Aby tady bylo víc počítačů, protože je jich málo, můžeme na nich být jen chvíli, protože na ně chtějí jít všichni.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

D3: „Jsou v klidu.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

D3: „Jako vím, že jsou v klidu, že mi poradí, když se jich zeptám. Ale moc se nespíš mi pomáhají se školou.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

D3: „Poznala jsem nové kámoše a už se tolik nudíme.“

Já: „Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?“

D3: „Nevím. To mě nikdy nenapadlo. Asi jo. Nebo já nevím.“

Já: „Jak bys trávila svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

D3: „To nevím, asi stejně jako teď, když nejsem v klubu. Takže asi venku.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče,...).“

D3: „Je nás dohromady 5 sourozenců. Bydlíme společně s mamou a tatou v bytovce, kdy bydlí na naše teta a další lidi z rodiny. Starší ségry už s nama ale nebydlí, takže je nás míň. Ale většinou je doma tata, ten se dívá na telku, protože mama bývá často u tety.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

D3: „Mamka se ptala tety a ta jí řekla, že sestřenka tady taky chodí a že jak tam pro ni chodila, tak to vypadá v pohodě.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

D3: „Všichni moji kámoši, se kterejma trávím odpoledne tady chodí, takže tak.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

D3: „To už jsem říkala několikrát, že s holkama.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

D3: „Tak když jsem doma, tak jo...ale moc ne. Taťka ten se často dívá na telku a mamka je často u tety sousedky. Nejčastěji když jdeme třeba do obchodu nebo tak. Ale jako že bysme chodili na nějaké výlety, tak to ne.“

Já: „Hrajete i nějaké společenské hry?“

D3: „No hry hraju se ségrama a bráchama. Dřív jsme často hráli takové ty hry jako Člověče, ale vždycky jsme se u toho pohádali, protože někdo podváděl. Teď už hrajeme málo, protože dvě ségry a brácha už s náma nebydlí a mladší jsou furt na mobilu.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

D3: „Jako ví, že jsem s holkama nebo že po škole chodíme do klubu. Ale vždycky než jdu pryč, tak jim říkám, že odcházím.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

D3: „Většinou jsme s holkama venku, buď jen tak někde kecáme nebo jsme na mobilech. Většinu času doma nejsem a jsem pryč, protože doma je nuda. Doma se jen dívám na telku, ale je tam hluk a lepší je to s děčkama.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

D3: „Baví mě mobil, poslouchání písniček a tancování.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

D3: „Ani nevím. Asi jo. Ale myslím, že většina je pro kluky – třeba florbal.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

D3: „Když já nevím, jestli to mám říct...jako několikrát jsem měla cigaretu, ale jako nic víc zatím ne.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěla popovídat?“

D3: „Noo, to ne, jak jsem říkala, já se moc nesvěřuju ani pracovnícím.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

D3: „Joo, v pohodě.“

Rozhovor č. 7

Další rozhovor jsem provedla s chlapcem, který má 12 let. V přepisu jej budu označovat jako Ch4.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

Ch4: „Na základku do sedmé třídy.“

Já: „Jak ses dozvěděl o klubu?“

Ch4: „Ehm no, když sem bydlel jinde, tak kamoši sem chodili. A když sem se přestěhoval blíž, tak jsem začal chodit taky.“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

Ch4: „No, já ani nevím, prostě sem nechtěl být jenom venku že...třeba když prší, tak v parku být nemůžeme že.“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

Ch4: „Na to už si nepamatuji.“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

Ch4: „No, asi skoro rok.“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

Ch4: „No, jak kdy, jak mám čas. Třeba každéj druhej den někdy.“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

Ch4: „No tak hlavně si zahrát nějakou hru s kamošema a nebo s pracovníci...taky s nama totiž hrají.“

Já: „Poznal jsi díky klubu nové kamarády?“

Ch4: „Nee, to nee...já je všechny znám už z venku.“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

Ch4: „No tak hry jako tady a atmosféra.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnil?“

Ch4: „Ne.“

Já: „*Jak vnímáš pracovníky klubu?*“

Ch4: „Jo, ti jsou dobří.“

Já: „*Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?*“

Ch4: „*Já jim věřím hodně...zrovna minulej tyden mně pomohli, sem měla takovej problém, ale to tě nechcu říkat...tak jim věřím no.*“

Já: „*Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?*“

Ch4: „*Ne, vůbec nic se nezměnilo.*“

Já: „*Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?*“

Ch4: „*Noo, já nevím...asi jo, ale já si do ničeho nenechám kecat.*“

Já: „*Jak bys trávil svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?*“

Ch4: „*No to by bylo celkem v pohodě, bych chodil ven s klukama a tak.*“

Já: „*Pověz mi něco o tvé rodině.*“

Ch4: „*Mám celkem 3 sourozence, ona máma má teď jinýho přítele. Mamka do práce nechodí, ale její přítel jo. A tatku vidím občas, on je v Praze, takže sem tam za tatkou jezdím.*“

Já: „*Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?*“

Ch4: „*Jo, nic na to neříkají, mamka je ráda, že se třeba neflákám venku.*“

Já: „*Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?*“

Ch4: „*No nic, oni chodí se mnou.*“

Já: „*S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?*“

Ch4: „*No s kamarádama...a nebo s dvojčatama.*“

Já: „*Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?*“

Ch4: „*Noo, spíš jako s dvojčatama co máme, protože se teď narodili, mají 9 měsíců. S rodičema jen občas. My třeba chodíme ven, na zmrzlinu...jezdíme nakupovat.*“

Já: „*Hrajete i nějaké společenské hry?*“

Ch4: „*Jo, hrajeme, ale jenom na PlayStationu...to hrajeme Fifu.*“

Já: „Víš rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

Ch4: „Jo, všechno mamce říkám. Musím.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

Ch4: „Noo, su doma, hraju na PlayStationu...nebo jdu ven s kamošema do parku.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

Ch4: „Skáču parkur, to mě baví. A taky hraju fotbal s klukama,“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

Ch4: „Jo, ale nevím co přesně. Já chodím do náboženství, to mě baví.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

Ch4: „Ne, to sem nikdy nezkoušel. Jen jsem si jednou potahl, ale to mně nechutnalo.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

Ch4: „Nee, děkuju...já žádný problémy nemám.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

Ch4: „Jo, nemáš vůbec zač.“

Rozhovor č. 8

Další rozhovor jsem provedla s dívkou, která má 14 let. V přepisu ji budu označovat jako D4.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

D4: „Tady na základku do 8 třídy.“

Já: „Jak ses dozvěděla o klubu?“

D4: „Od kamarádek, které sem chodí.“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

D4: „Kamarádky.“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

D4: „Nejdřív sem měla strach, co se tady bude dělat a jestli to nebude jako ve škole, že mě bude pořád někdo hlídat a napomínat. Ale poprvé se mi tady líbilo, ukázali mi to tady...tak jsem začala chodit pravidelně.“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

D4: „Tak 3 roky.“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

D4: „Jak se mi chce. Někdy 2x týdně, někdy každý den, záleží na počasí a jak se s holkama domluvíme.“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

D4: „Noo, tak jako bavit se...bych se jinak nudila že.“

Já: „Poznala jsi díky klubu nové kamarády?“

D4: „Ne všechny znám. Nikoho nového jsem tady nepoznala.“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

D4: „No to vybavení tady je hezky...pěkně barevny všechno, to se mně líbí.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnila?“

D4: „Asi ne.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

D4: „V pohodě. Pomáhají nám, snaží se nás zabavit.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

D4: „Ne velkou, ale ani malou.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

D4: „Nevím, nad tím bych musela popřemýšlet. Možná tak, že trávím volnej čas někde, kde chci.“

Já: „Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?“

D4: „Je to možný, ale nevěřím tomu.“

Já: „Jak bys trávila svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

D4: „Stejně jako teď...venku.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině (kde bydlíte, kolik máš sourozenců, kde pracují rodiče,...).“

D4: „Noo, tak bydlíme tady kousek v bytovce...mám 4 mladší sourozence a mamka je teď těhotná. A tata asi pracuje, já vlastně nevím...moc se s nima teď nebavím, nemám si s něma co říct.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

D4: „Většinou ani neví, že sem chodím, ale asi by jim to bylo jedno.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

D4: „Nic, chodí sem semnou.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

D4: „S kamoškama od nás z ulice.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

D4: „Ne, to vůbec.“

Já: „Ví rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

D4: „Možná něco málo, ale já jim nic neříkám.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

D4: „Jsem venku s děčkama...v parku, sedíme...kouříme a tak noo.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

D4: „Chodit ven s kamarádka a možná i trochu zpěv.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

D4: „Jo, ale já nikam nechodím...otravuje mě to a nebaví.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

D4: „Ano. Cigarety a alkohol...to je asi tak normální že, to dělají všichni. Nic jinýho jsem nezkoušela.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěla popovídat?“

D4: „Vlastně asi ne.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

D4: „Noo, nemáš zač.“

Rozhovor č. 9

Další rozhovor jsem provedla s chlapcem, který má 14 let. V přepisu jej budu označovat jako Ch5.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

Ch5: „*Já chodím na základku do osmé třídy.*“

Já: „Jak ses dozvěděl o klubu?“

Ch5: „*No já jsem si našel kamaráda, když sme se tady přestěhovali, a on mně to řekl.*“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

Ch5: „*No já se nechtěl nudit a tady mě to baví.*“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

Ch5: „*No tak jako přišel sem tady, seznámil se s pracovnícema...oni ostatním řekli, že sem tady novejš...no a pak už sem se začal bavit s ostatníma a hrál na počítači.*“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

Ch5: „*Asi půl měsíce teprve.*“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

Ch5: „*No skoro každěj den.*“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

Ch5: „*No jsou tady dobří kluci, nebo na počítače. Sme byli tady v zimě i bruslit, to bylo fajn. Prostě mě to tady baví.*“

Já: „Poznal jsi díky klubu nové kamarády?“

Ch5: „*Jo, protože tady bydlíme chvílku, tak sem rád, že sem chodím a poznal tady ty kluky.*“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

Ch5: „*No ty počítače hlavně, ale tak jako třeba hry...člověče nezlob se mám rád. A kluci dělají soutěže, kdo umí líp beetboxovat a rapovat...to já nedělám, ale baví mě se na to dívat.*“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnil?“

Ch5: „*Nee, mně se to tady líbí.*“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

Ch5: „Mám je rád, všechny. Je dobrý, že tady jsou i holky a i chlapi.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

Ch5: „No já nevím, ještě je tolik neznám. Ale třeba té jedné bych řekl všechno, ta je dobrá.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

Ch5: „Joo, určitě...tak jak jsem říkal, poznal jsem tady nový kamoše, a to je super.“

Já: „Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?“

Ch5: „Noo, tak to nevím, nikdy jsem o tom nepřemýšlel.“

Já: „Jak bys trávil svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

Ch5: „Tak to, co do teď...chodil ven s klukama.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině.“

Ch5: „No my sme se sem teď nedávno přestěhovali z Hradce Králové. A bydlíme teď tady kousek v takovém paneláku. A sourozenců mám 8, ale 2 jsou na Slovensku, protože ti už jsou dospělí. My máme dva baráky a taťka bydlí v tom jednom a my v tom druhém. On pracuje jako zedník a mamka se stará o domácnost.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

Ch5: „No mamka mi vždycky řekne, ať nezlobím a jsem hodnej.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

Ch5: „No tak oni sem chodí taky, takže sme tady tak pořád spolu...tady nebo venku.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

Ch5: „No s těma kamošema hlavně.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

Ch5: „Jo, někdy taky. My třeba chodíme nakupovat, někdy jedeme na výlety k babičce a tam hrajeme vždycky karty...a mamka se mnou někdy chodí i do parku.“

Já: „Co děláte v parku?“

Ch5: „No, ona se mamka dívá, co dělám..těba s klukama se bavíme a tak..“

Já: „Víš rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

Ch5: „Jo, já jim říkám všechno. To musím.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

Ch5: „No já sem doma na počítači, nebo třeba hraju s klukama fotbal. Nebo posilujeme třeba.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

Ch5: „No jenom to posilování teď.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

Ch5: „Já nevím, protože nechodím nikam. Ale chvílku sem chodil na kickbox, ale už nechodím a teď chci chodit do MMA. Ty bojovný sporty mě baví.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

Ch5: „Nee, to nikdy nechci ani.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

Ch5: „Asi ani ne.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

Ch5: „Jo, nemáš vůbec zač.“

Rozhovor č. 10

Poslední rozhovor jsem provedla s dívkou, která má 11 let. V přepisu ji budu označovat jako D5.

Já: „Kam chodíš do školy a do jaké třídy?“

D5: „Tady na základku do 6 třídy.“

Já: „Jak ses dozvěděla o klubu?“

D5: „Noo, mně to vlastně řekly kámošky ve škole o přestávce...sme se bavily, a já sem nevěděla, co budu odpoledne dělat, tak oni mně řekly, ať jdu s něma.“

Já: „Co tě vedlo k první návštěvě klubu?“

D5: „No tak ty kámošky mně o tom řekly a hlavně jsem se nechtěla nudit že...ten den totiž myslím přišlo a já bych musela být doma.“

Já: „Popiš mi svoji první návštěvu.“

D5: „Přišla jsem s těma holkama a ony pracovnicím řekly, že jsem tady nová...tak pracovnice mi všechno ukázaly a řekly mně, jak to tady chodí. A bylo to super...ten den se zrovna cosi vyrábělo, tak jsem vyráběla taky.“

Já: „Jak dlouho do klubu chodíš?“

D5: „Asi tak 2 roky.“

Já: „Jak často do klubu chodíš?“

D5: „Noo, jak mi to vychází...asi tak 2x nebo 3x do týdne.“

Já: „Za jakým účelem chodíš do klubu?“

D5: „Tak s těma kámoškama...jinak bysme se nudily venku. A pak taky...on jak je vždycky nějaký svátek...Vánoce, ted' Velikonoce...tak vyrábíme nějaký výrobky, a to mě hrozně baví.“

Já: „Poznala jsi díky klubu nové kamarády?“

D5: „Joo, to jo, ale asi se nedá říct, že to jsou kamarádi.“

Já: „Co se ti na klubu líbí nejvíc?“

D5: „To vybavení celkový...a taky že si můžu přijít, kdy chci.“

Já: „Je něco, co bys na klubu změnila?“

D5: „Nee, líbí se mi všechno.“

Já: „Jak vnímáš pracovníky klubu?“

D5: „Joo, holky jsou super...vlastně i kluci.“

Já: „Jakou máš důvěru v pracovníky klubu?“

D5: „Noo, víc věřím holkám...jak sem taky holka, tak si víc třeba povídám s něma.“

Já: „Máš pocit, že se nějak změnil tvůj život od doby, co chodíš do klubu?“

D5: „To ani ne...ale miň se nudím.“

Já: „Myslíš si, že klub může ovlivnit tvůj život a nasměrovat tě jinam?“

D5: „O tom jsem nepřemýšlela nikdy.“

Já: „Jak bys trávila svůj volný čas, kdyby klub neexistoval?“

D5: „To nevím...tak jak před tím...jsem vlastně chodila jen do parku, a to byla nuda tam být celý odpoledne.“

Já: „Pověz mi něco o tvé rodině.“

D5: „Mám 2 starší sourozence a 2 mladší. Máme barák a tam bydlíme všichni...ale je docela malej, tak nemám pokoj sama no. A tata pracuje...něco staví a něco kope, nevím co přesně...ale mama je doma, ta se musí starat o nás.“

Já: „Co říkají rodiče na to, že navštěvuješ klub?“

D5: „Jo, jsou rádi, že aspoň nejsem v tom parku pořád jenom.“

Já: „Co říkají tví kamarádi na to, že navštěvuješ klub?“

D5: „Tak holky sem chodí se mnou.“

Já: „S kým nejčastěji trávíš svůj volný čas?“

D5: „No s těma holkama.“

Já: „Trávíš volný čas i s rodiči? Jak?“

D5: „To spíš ne, oni na to nemají čas a já jsem radši s těma holkama.“

Já: „Víš rodiče o tom, jak trávíš svůj volný čas?“

D5: „Jo, to jo...to já jim říkám, kam jdu a kdy přindu.“

Já: „Co děláš ve volném čase, když zrovna nejsi v klubu?“

D5: „No jsem s holkama v parku...tam sme třeba na houpačkách...nebo chodíme i k nám dom třeba se dívat na telku a povídat si no.“

Já: „Máš nějaké koníčky? Něco, co tě baví?“

D5: „Jo, ráda vyrábím věci a maluju.“

Já: „Nabízí škola nějaké kroužky? Navštěvuješ nějaké?“

D5: „Jo, to jo. Právě to malování...tam chodím. Malujeme tam vždycky podle něčeho a taky vyrábíme hezky věci.“

Já: „Máš nějaké zkušenosti s návykovými látkami, jako jsou cigarety, alkohol a jiné tvrdší drogy?“

D5: „Noo, jak to říct. Občas to zkusím, ale nic pravidelnýho.“

Já: „Je něco, co tě trápí, o čem by sis chtěl popovídat?“

D5: „Nee, to ne.“

Já: „Tak já ti moc děkuji za rozhovor, pěkně se mi s tebou povídalo.“

D5: „Jo, to je v pohodě.“